सहामाही " ३ " " ८
टाक खर्च " ७ " "१८
किरकोळ अंकास................. ६४

नोटिशी बदल
१० ओळीचे आंत रु १
पुढें दर ओळीस ०१६
दुसरे खेपेस ०१

Per annum in arrears 7 " 1R. 8 AS
Six monthly............ 3 " 8 AS
single copy.............................. 4 AS

वऱ्हाडसमाचार.

Advertisements.
Below 10 lines...2 AS
Per line over 10...4 AS
Repetition per line 3 AS

THE BERARSAMACHAR.

VOLXX AKOLA MONDAY 7 JUNE 1886 NO 22

पुस्तक २० अकोला सोमवार तारीख ७ माहे जून सन १८८६ इ० अंक २२

रा. रा. रामचंद्रजी नगरकर
बी. ए. एल्. एल्. बी.
मुंबई हायकोर्ट वकील.
पत्ता [illegible] उमरावती. नेटीव जनरल
लायब्ररी शेजारीं.

स्त्री पुरुष तुलना.

साहसी कोण? पुरुष किंवा स्त्रिया.

हा सुरस निबंध सौ० ताराबाई शिंदे यांनीं रचिला आहे. पुस्तकें पुणें येथें श्री शिवाजी छापखान्यांत व वऱ्हाडांत बुलठाणें येथील रा० रा० बापुजी हरी शिंदे हेड क्लार्क नि० डे० कमिशनर यांजकडेस आकोलें येथें वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत विकत मिळतील. किंमत नऊ आणे पुस्तक घेणारांस टपाल हशील पडणार नाहीं पैसे पाठविणारानें वर्तीळ्या सुद्धा पाठवावे

तयारआहे

[illegible]शास्त्र-भाग १ व २

[illegible]आवृत्ति)

नामदार रा. सा. वि. ना. मंडलीक सी.ए. स. आय्. यांचे.

किंमत ८ रुपये व हाशील आठ आणे पत्रें (किंमतीसुद्धां) ग्रंथकार यांस मुंबईस पाठवावीं.

सदरलि पुस्तकें आमचे छापखान्यांत विक्री साठीं ठेविलीं आहेत. व०स०कर्ते.

J, VIOURSA AND CO: ESTABLISHED 1882.

We Warn the General Public of unscrupulous advertisers putting up for sale worthless medicines after other names and at a less price claiming cure for Leprosy. PURCHASE GOODS ONLY FROM LONG STANDING FIRMS WHO ARE RELIABLE AND TRUSTWORTHY. Eye Disease. and &c.

SKILLFUL PERFORMANCE

Prof. Bartholomy's "Strabo-Calix" for

SQUIN [eye] **CURE**

This manufactur and contrivance has been a great boon to many; rendering the EYE BALL Eye sigth of its natural position and conciding to the axe of eye.

The "Strabo-calix," is nearly the weight of a spectacle perhaps lighter and the performanee is most simple and harmless, even a child can use it. To be used for two hours, morning and evening. It has quick result on a person who uses it regularly. Please state the size of your eye.

PER PAIR | Large Medium Small

TTENTION! ATTENTION!!!

To Maharajas, Nabobs, Zemindars, Talookdars, Gardeners and Lovers of Flowers.

"Florescence" or the Life of Flowers.

Secures development of blossom, perfection of foliage, forces most luscious and luxuriant fruits, vegetables and salads, greatly stimulats and quickens all vegetable growth. It' contains nothing that is poisonou his famous powder is gifted with afertilising strength equal to Guano and possesses the virtue of destroy ng insects from plants and trees.

To ladies who take an interest n their flowers both in-doors and out. "Florescence" particularly re commends itself as it is chemically prepared and has not the apperance or character of what is known under the head of "Flower Manures

Fo a small garden one large Tin will be sufficient for some months To be used once a week-

Large Tin...Rs. 5
Small ,, ... ,, 3

A Favor of Trial Solicited.

ONMORE SPECTACLES & PAINFUL OPERATIONS.

For the cure of all eye Diseases The famous Dr. Chase's Jordon Drops and his Cathartic Alterative has cured thousands, in India since the year 1882, even such cases that have been pronounced incurable by Eminent Oculists or Eye-Doctors.

Per Bottle Large... Rs. 4.
" " small... " 2-8
Cathartic Alterative " 4.

(True Copy)

BORN SHORTSIGHTED.

Simla 10th August 1883

I am suffering with short-sightedness since my infancy and if the drops really prove useful I shall get you a good sale by freely recommending it to the Native Community.

(Writes again After using the medicine for 3 days.) 16th, Augst 1883

Your favor of the 13th inst. together with the parsel to hand, please send one sonal bottle of Jordon to the address of Baboo Baisakhi Ram Hardyal, Cloth Merchant, Amritsar and one Large of the same to Sodhi Hukumsingh, Esq. Extra Asst. Commr. an. Mir Munshi to Punjab Govt. Simla.

(Sd.) BHAGAT RAM.
Translator Punjab Govt. SECT.

BLIND.

Nellore, Kavali 9th June 18 4.

This is to testify that a sonall bottle of Jordan Drops used last year in a case (blind on account of opacity of the cornea) which was cured and the patient was all right.

J. BENJAMIN Hospital Asst.

EYE-DISEASES.

27th October 1884.

The Jordan Drops seems to be very effectual to those whom I have applied up to this time.

(sd) HARI MHUN KABIRAJ

Thousand marvellous cures ! !

Dr. Chases siloum wash or the Orignal Leprocura.

This prepration is made of pure vegetable and other valuable ingredients. It has been experienced from a long time and now guranteed to be the only medicine ever discovered for the benefit of sufferers. It cures all skin and veneral diseases, Leprocy. Impotency, and removes Mercury from sys tem of the blood. To be taken internaly thrice a day.

Per Bottle Large--Rs. 20.
" " small--Rs. 15.
Ointment Rs. 4.

The magical power of siloam wash is that it forces out the unnatural heat from the Body by means of sores and Golden marks, and renders the pard benumbed to its original power of feeling sensation. The sores and marks are removed off by the mere external applic cation of Sarza Ointment. Our supply is sufficient for such plague oe obstinate diseases.

J. Saviour and Co,
31, 32, Atnherst, Calcutta.

नोटीस.

बया मर्द बिसनलाल जात तुसरवाणी राहणार हिवरखेड तालुके आकोट हल्लीं वस्ती बऱ्हाणपूर तालुके मजकूर इजला खालीं सही करणार गणुलाल सिताराम आगरवाले राहणार हिवरखेड तालुके अकोट यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं, तुम्ही मजला मौजे संवदळ तालुके अकोट येथील शेत सर्वे नंबर ३३ एकर ११ ०१० आकार रुपये १९ चे शेत रुपये ४०० चारशे मध्यें विकत देऊन माझे ताब्यांत ही दिले परंतु शेताचा वर्ग बदलून दिला नाहीं आज उद्या आकोटास चलतो असें म्हणून तुम्ही बऱ्हाणपुरास निघून गेले- आज शेत माझेकडे आहे त्यास एकतीस महिने झाले. तेव्हां आज पासून पंधरा दिवसाचे आंत तुम्ही हिवरखेड येथें येऊन खातें बदलून द्यावें. जर असें केलें नाहीं तर तुमचेवर दिवाणींत फिर्याद करून खातें बदलून घेतलें जाईल. व कोर्ट खर्च भरून घेऊं. हें खूप समजावें. कळावें तारीख ३०-५-८६ इ०

(सही)गणुलाल सिताराम आगरवाले
दस्तुर खुद.

वऱ्हाडसमाचार

मिती जेष्ट शुद्ध ६ शके १८०८

राज्य व्यवस्थे प्रकरणीं हक मिळविण्या विषयीं एतद्देशीय लोकांचे प्रयत्न आणि त्यासंबंधीं आपमतलबी आणि परोत्कर्षासहिष्णु परदेशस्थ लोकांची ओरड.

(१९ वे अंकावरून पुढें चालूं.)

गेल्या अंकांत कबूल केल्याप्रमाणें 'पायोनियर' साहेबांचे कांहीं कांहीं वेडगळ विचार आणि त्यांवर बंगाल्यांतील आमच्या कांहीं बंधूनीं खंडण रूपानें दिलेलीं उत्तरें आमच्या विचारासह आज आह्मी आपल्या वाचकांपुढें सादर करणार आहों. यांतील केलेलें सर्व खंडण सर्व आमचेंच आहे असें आह्मी ह्मणत नाहीं. आमच्या वंग देशस्थ बंधूनीं केलेलें खंडण देऊन प्रसंग विशेषीं आह्मी आपले विचारही दिलेले आहेत.

अगदीं लेखाच्या आरंभींच पायोनियर साहेब ह्मणतात "भोस आणि घोस यांच्या सारखे चळवळ करणारे एतद्देशीय गृहस्थ इंग्लंडांत जाऊन तेथें जो उपदेश घेऊन येतात तो ते बहुतकरून हिंदुस्थानांत लागूं करण्याचा प्रयत्न करीत असतात व तेणेंकरून या देशाची राज्यव्यवस्था चांगल्या रीतीनें चालविण्याची कामगिरी ज्या गृहस्थांवर सोंपविली असते त्यांच्या मनावर त्यांचा फारच परिणाम होण्याविषयीं अर. बी. [illegible]राबर आहे. पायोनियर ह्मणतात त्या प्रमाणें संभव आहे खरा. पण आह्मी ह्मणतों, असा परिणाम होण्याचा प्रसंगच कां यावा? वरील लेख लिहिण्यापूर्वीं एतद्देशीय लोकांमध्यें अशी चळवळ होण्याचें कारण काय? याचा पायोनियर साहेब जर पोक्त विचार करिते तर खरें तत्व त्यांना तेव्हांच दिसून येतें. कारणा वांचून व्यर्थ बडबड करणें कोणाला ही बरें वाटणार नाहीं. खायाला पोटभर घालून धनी जर चांगल्या रीतीनें वागवीत आहे तर चाकर त्याबद्दल व्यर्थ कुरकुर कधीं करणार नाहीं. व जो करील तो खरोखरच नीच नरपशु समजला पाहिजे. आमची तशी स्थिति आहे कीं काय हें कोणताही मोकळ्या मनाचा व स्पष्टवक्ता परदेशस्थ मनुष्य सांगेल. आमचे सर्व हक्क आमच्या जमिनी, आमचीं शस्त्रें सर्व आह्मांपासून हिसकावून घेऊन आम्हाला आपल्या प्रमाणें निर्बळ करून टाकलें असतांही आणखी वर चाबकाचा मार जर मिळूं लागला तर आम्ही तोंड मिटून स्वस्थ बसावें कीं काय? सर्व प्रकारें " आई पोट-

वऱ्हाडाही " १ " " ८
साल अखेर ८ " १।८
किरकोळ अंकास............... ८

नोटिशी बदल
१० ओळीचे आत रु १
पुढें दर ओळीस ०।८
दुसरे खेपेस ....०।

Six month ... ३
single copy......

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERARSAMACHAR.

VOL XX AKOLA MONDAY 14 JUNE 1886 NO.

पुस्तक २० अकोला सोमवार तारीख १४ माहे जून सन १८८६ इ० अंक २

...d with good ...ls. The food ...s plenty of ...at you think ...is unsuited to ... Repetiti...te you your food ...at.

रा. रा. रामचंद्रजी नागरकर
बी. ए. एल्. एल्. बी.
मुंबई हायकोर्ट वकील.
पत्ता मु. उमरावती. नवीन जनरल
लायब्ररी शेजारी.

स्त्री पुरुष तुलना.

साहसी कोण? पुरुष किंवा स्त्रिया. हा सुरस निबंध सौ० ताराबाई शिंदे यांनी रचिला आहे. पुस्तकें पुणें येथें श्री... बाजी छापखान्यांत व वऱ्हाडांत बुलढाणा येथें रा० रा० बापुजी हरी शिंदे हेड क्लार्क नेटिव्ह डे० कमिशनर यांजकडेस व आकोलें येथें वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत विकत मिळतील. किंमत नऊ आणे पुस्तक बेनारांस टपाल हशील ... ढणार नाहीं तेते पाठविणारानें वर्गणी सुद्धां पाठवावें.

तयार आहे
हिंदुधर्म शास्त्र-भाग १ व २

(दुसरी आवृत्ति)

ज्यादार रा. सा. वि. ना. मंडलीक सी.ए.स. आय् यांचे.

किंमत ८ रुपये व हाशील आठ आणे पत्रें (किंमतीसुद्धां) ग्रंथकार यांस मुंबईस पाठवावीं.

सदरील पुस्तकें आमचे छापखान्यांत विक्रीसाठीं ठेविलीं आहेत. व०स०कर्ते.

J. VIOURSA AND CO: ESTABLISHED 1882.

We Warn the General Public of unscruplous advertisers putting up for sale worthless medicines after other names and at a less price claiming cure for Leprosy. PURCHASE GOODS ONLY FROM LONG STANDING FIRMS WHO ARE RELIABLE AND TRUSTWORTHY. Eye Disease. and &c.

SKILLFUL PERFORMANCE

Prof: Bartholomy's "Strabo-Calix" for

SQUINT CURE

This manufactur and contrivance has been a great boon to many; render ing the EYE BALL Eye sigth of its natural position and conciding to the axe of eye.

The "Strabo-calix," is nearly the weight of a spectacle perhaps lighter and the performance is most simple and harmless, even a child can use it. To be used for two hours, morning and evening. It has quick result on a person who uses it regularly. Please state the size of your eye.

PER PAIR | Large / Medium / Small

TTENTION! ATTENTION!!!

To Maharajas, Nabobs, Zemindars, Talookdars, Gardeners and Lovers of Flowers.

"Florescence" or the Life of Flowers.

Secures development of blossom, perfection of foliage, forces most luscious and luxuriant fruits, vegetables and salads, greatly stimulats and quickens all vegetable growth. It contains nothing that is poisonou his famous powder is gifted with afertilising strength equal to Guano and possesses the virtue of destroying insects from plants and trees.

To ladies who take an interest in their flowers both in-doors and out. "Florescence" particularly recommends itself as it is chemically prepared and has not the appearance or character of what is known under the head of "Flower Manures Fo a small garden one large Tin will be sufficient for some months To be used once, a week.

Large Tin...Rs. 5
Small ,, ... ,, 3

A Favor of Trial Solicited.

ONMORE SPECTACLES & PAINFUL OPERATIONS.

For the cure of all eye Diseases The famous Dr. Chase's Jordon Drops and his Cathartic Alterative has cured thousands, in India since the year 1882, even such cases that have been pronounced incurable by Eminent Oculists or Eye-Doctors.

Per Bottle Large... Rs. 4.
" " small... " 2-8
Cathartic Alterative " 4.

(True Copy)

BORN SHORTSIGHTED.

Simla 10th August 1883

I am suffering with short-sightedness since my infancy and if the drops really prove useful I shall get you a good sale by freely recommending it to the Native Community.

(*Writes again After using the medicine for 3 days.*) 16th, Augst 1883

Your favor of the 13th inst. together with the parcel to hand, please send one sonal bottle of Jordon to the address of Baboo Baisakhi Ram Hardyal, Cloth Merchant, Amritsar and one Large of the same to Sodhi Hukumsingh, Esq. Extra Asst. Commr. an Mir Munshi to Punjab Govt. Simla.

(Sd.) BHAGAT RAM.
Translator Punjab Govt. SECT.

BLIND.

Nellore, Kavali 9th June 18 4.

This is to testify that a sonall bottle of Jordan Drops used last year in a case (blind on account of opacity of the cornea) which was cured and the patient was all right.

J. BENJAMIN Hospital Asst.

EYE-DISEASES.

27th October 1884.

The Jordan Drops seems to be very effectual to those whom I have applied up to this time.

(sd) HARI MHUN KABIRAJ

Thousand marvellous cures!!

Dr. Chases siloum wash or the Original Lepra-cura.

This prepration is made of pure vegetable and other valuable ingredients. It has been experienced from a long time and now guranteed to be the only medicine ever discovered for the benefit of sufferers. It cures all skin and veneral diseases, Leprooy. Impotency, and removes Mercury from system of the blood. To be taken internally thrice a day.

Per Bottle Large--Rs. 20.
,, ,, small--Rs. 15.
Ointment Rs. 4.

The magical power of siloam wash is that it forces out the unnatural heat from the Body by means of sores and Golden marks, and renders the pard benumbed to its original power of feeling sensation. The sores and marks are removed off by the mere external application of Sarza Ointment. One supply is sufficient for such plague oe obstinate diseases.

J. Saviour and Co,
31, 32, Amherst, Calcutta.

नोटीस.

रेशमी व रावजी वलद देवाजी पाटील रहाणार खरप तालुके आकोलें या उभयतांसः—

नोटीस देणार मुकुंदपुरी गुरु महादेव पुरी गोसावी राहणार ताकोडें तालुके आकोलें यांजकडून—

असें कळविलें जातें कीं, सदरहू रेशमी इजला मी लहानपणी धर्माची लेक म्हणून आज आदमासें १०।१२ वर्षें बाळगली व माझी सर्व जिनगी तिच्या स्वाधीन होती. व सदरहू रावजी पाटील यांनीं तिजला भुलथापी काय पाहिजे त्या देऊन सदरहू मुलगी मजपासून काढून नेली. व त्या नेलेल्या जिनगी पैकीं कांहीं परत केली. व बाकी कांहीं रोख रुपये व इतर सामान राहिलें आहे. ते सर्व नोटीस पावल्या दिवसा पासून ८ आठ दिवसांत आणून द्यावें न द्याल तर, रीती प्रमाणें काम चालवून सर्व भरून घेतलें जाईल. कळावें तारीख १०।६।८६ इसवी.

(सही) मुकुंदपुरी गुरु
महादेव पुरी गोसावी
यांनी हातची निशाणी खुद असे.

वऱ्हाडसमाचार

मिती जेष्ट शुद्ध १३ शके १८०८

राज्य व्यवस्थे प्रकर्णी हक्क मिळविण्याविषयीं एतद्देशीय लोकांचे प्रयत्न आणि त्यासंबंधीं आपमतलबी आणि परोत्कर्षा-सहिष्णु परदेशस्थ लोकांची ओरड.

(२२ वे अंकावरून पुढें चालू.)

अगोदरच हिंदुस्थानचें तेथचे सर्व वाईट; हिंदु लोक रानटी, नीच इत्यादि गोष्टी कर्णोपकर्णीं ज्यांनीं पढविलेल्या च असतात तशांत मिल साहेबांसारख्याचे इतिहास आणि दुराग्रही मेकाले सारख्याचे पाचकळ निबंध यांचें येण्यापूर्वींच अध्ययन झालेलें असतें मग कशाला विचारितां. इकडे आपल्या बरोबर नबाबी थाट. हिंदु लोकांना स्पर्श देखील करावयाचा नाहीं. विटाळ होणार. मग दुसऱ्या गोष्टी कशाला. अशा अमलदारांच्या हातून योग्य रीतीनें कामें चालण्याचा संभव कितीसा आहे हें सांगणें नकोच. या प्रमाणें सर्व गोष्टी असतां आमचे पायोनियर बंधु म्हणतात कीं सांच्या जुलमाच्या गोष्टी आम्ही लोकांच्या नजरे पुढें आणितों हें महत्पाप आहे. आमच्या साहेबांना अशा प्रकारें जुलुम करणें व उद्दामपणें वर्तनकरणें हा मोठा सद्गुणच आहे असें वाटतें. व म्हणूनच त्या प्रकार बाहेर आणल्या बद्दल आम्हांवर ते अशाप्रकारें दांत ओठ खात आहेत. बरोबर आहे. आमच्या पूर्वीच्या " अंधेर नगरी बेबंद शाई " राज्यांतील एक गोष्ट सांगत असतात. कोणी एक चोर चोरी करण्या करितां रात्रीचा निघाला होता. त्यानें एक घर फोडून आंत शिरला. पण ती भिंत फोडली ती फार जुनी झाली असल्या कारणानें त्याच्याच अंगावर पडून त्याला जबर दुखापत झाली. पुढें त्यानें राजाजवळ त्या दुखापती बद्दल फिर्याद केली. राजे साहेबही ब्राह्मणेतर असल्या कारणानें त्यांनीं घरच्या धन्यास कच्ची भिंत बांधल्या बद्दल दंड करून चोरास झालेले दुखापतीचें नुकसान भरून दिलें.

आतां सांगावें तरी कोणाला! आमच्या राजे साहेबांनां कीं पायोनियर साहेबांच्या देश बांधवांनीं? गरीब बिचारे अमलदार काय करतील. यत्कश्चित काळे लोक जुलुम करून देत नाहींत म्हणजे काय गोष्ट आहे. नेटिव लोक हो. त्यांनीं सर्व जुलुम सोसून घेऊन स्वस्थ बसावें तें सोडून देऊन व्यर्थ बडबड करितात आणि हाऊस आफ कामन्समध्यें फिर्याद नेऊं म्हणून धमकी देतात तेव्हां यांना काय म्हणावें?

पहा. "पार्लमेंट मधून जो [illegible]त्रो मात्र त्यांना मान्य अस[illegible] [illegible]सांही अधिकाऱ्याचा जबाब करीत नाहींत. शिवाय ज्या पक्षा[illegible]र्ती राज्यसूत्रें असतील त्यानें आप[illegible] हाकाटीनें दमून जावें. व केवळ देशां[illegible]त स्वस्थता व्हावी एवढ्या करितां आपला पक्ष त्यांनीं सोडून द्यावा या उद्देशानें हे लोक हिंदुस्थानसंबंधीं सर्व गोष्टींत अशी च चळवळ सतत चालवितील." खरी गोष्ट आहे. आम्ही याप्रमाणें पार्लमेंट शिवाय करून दुसऱ्या सर्व अमलदारांच्या ठरावा विरुद्ध कुरकुर करितों मात्र. नवल तें काय ? पण अशी कुरकुर आमची कां चालते याचा विचार पायोनियर साहेब व त्यांचेच अनुयायी यांनीं कोठें केला आहे? राज्य कर्त्यांनें पाठविलेले अमलदार तीव्राच जागीं आहेत व ते जें करितील तें आमच्या महाराणीनेंच केलेलें असें समजून आम्ही स्वस्थ बसावें खरें. पण केव्हां ? आमच्या महाराणी साहेब आपल्या राज्याचीं कामें आपल्या नतीनें चालविण्या करितां जे अमलदार नेमते ते न्यायानें व विचारानें आपलें योग्य कर्तव्य कर्म लक्षांत आणून जर आपापलीं कामें बजावतील तेव्हांच. आमच्या सुदैवानें आमच्यावर अमल करण्याकरितां पाठविलेले गृहस्थ वर लिहिल्याप्रमाणें असते तर आम्हांला या प्रकारें चळवळ करण्याची व पायोनियर साहेबा सारख्यांनां वेडगळ लेख लिहिण्याचा प्रसंग आणण्याची काय जरूर होती. पण अशा प्रकारचे सदसद्विचावान् अमलदार एवढ्या सगळ्या हिंदुस्थानांत कितीसे निघतील. आम्हांला वाटतें शंभरांत एखादा निघेल कीं नाहीं कोणजाणे. पायोनियर साहेबांना वाटतें त्यांचे व त्यांचे अपमतलबी कोत्या विचाराचे बंधु यांचे ठराव ब्रह्मलिखित समजून ते आम्ही मुकाट्यानें शिरसा वंद्य करावे. अलीकडे आलेल्या अनुभवावरून आमची खात्री झालेली आहे कीं ज्या रीतीनें आम्हांवर हल्लीं आमच्या प्रभूची सत्ता चालली आहे ती रीत अगदी अन्यायाची आहे. यावरून परदेशस्थ लोकांच्या सत्तेलाच आम्हीं कंटाळलों असें समजूं नये. आमची कुरकुर सत्तेविरुद्ध बिलकुल नाहीं. आमचें म्हणणें इतकेंच कीं महाराणी साहेबांनीं पाठविलेले अमलदार ज्या रीतीनें अशी सत्ता चालवितात ती रीत अगदी गैर व जुलमाची आहे. हिंदुस्थानांतील कोट्यावधी लोकांच्या पूर्वींच्या व आतांच्या अवस्थेंत जें अंतर पडलें आहे तें पाहिलें असतां आमच्या म्हणण्याची सत्यता ध्यानांत आल्या वाचून राहणार नाहीं. लांब कशाला आमच्या शेतकऱ्यांचीच दशा पहा. गरीब बिचारे! रात्रंदिवस काम करून शेवटीं पोटभर अन्न व जाडें भरडें वस्त्र याला देखील मोताद झालेले आहेत. आमचे दुसरे लोक पहा तीच अवस्था. जंगलें गेलीं मिठागरें गेलीं. सर्व गेलें. शेवटीं अन्न अन्न करून देशभर फिरत आहेत. आणि हें सर्व कशामुळें ? फक्त ज्या गोष्टी आम्हाला इष्ट नाहींत किंवा ज्या आमच्या प्रकृतीला किंवा देशाला हितकर नाहींत अशा गोष्टी बाहेरून आमच्या शिरावर लादल्या जात आहेत म्हणूनच ना. अशा प्रकारें हाल अपेष्टा चालल्या असतां आम्हीं कांहींसे डोकें वर करून आम्हाला शेवटचा आधार कायती आमची महाराणी तिजकडे फिर्याद घेऊन गेलों. यांत गुन्हा केला कीं काय. मग पायोनियर साहेबांना इतक्या मिरच्या झोंबण्याचें कारण काय? तशांत न्याय मिळविण्या करितां आम्हीं जे उपाय योजितों ते ऐरीश लोकां सारखे, निहिलीस्ट लोकां सारखे कीं आमच्या पायोनियरच्या बंधूनीं कांहीं प्रसंगीं योजिलें आहेत तसे असते तरी गोष्ट निराळी. आमचे उपाय अगदी साधे कायदेशीर आणि उघड आहेत. आम्ही कोणाचे खून करण्यास इच्छीत नाहीं किंवा सरकार विरुद्ध शस्त्र उचलण्यास कोणांस उत्तेजन देत नाहीं. असें असतां भुकेहान, थंडीवारा, कीर्ति, अपकीर्ति यांना न जुमानतां आम्ही आपल्या देशाला व त्यांतील लोकांना सुख आणि विश्रांति मिळविण्याकरतां प्रयत्न करितात पायोनियर साहेबां सारख्यांच्या डोळ्यांत कां सलावें ? आमची तर खात्री च आहे कीं जों पर्यंत आमचें मन दुष्टकर्मे करण्यास आम्हास उत्तेजन देत नाहीं व जों पर्यंत असा स्तुत्य उद्देश आमच्या हृदयांत आहे तों पर्यंत पायोनियर किंवा त्याचे दुसरे बंधु यांच्या ललकाऱ्याला आम्हीं डगणार नाहीं. मग त्यांपासून आमचा कितीका तोटा होईना. आम्हीं जें करितों आहों तें कांहीं विशेष व्यक्तीला किंवा देशाच्या कोणयातरी एकाच विभागाला अनुलक्षून नाहीं. आमचे सर्व उद्योग आमचा देश व देशीबांधव यांज करितां आहेत मग ते उद्योग सफल होण्याकरितां कितीही अडचणी आम्हाला सोसाव्या लागल्या तरी हरकत नाहीं. आम्ही पक्कें समजून आहों कीं आमचे उद्योग निष्फल होण्याकरितां आम्हाला दोष मिळेल, धमक्या मिळतील; गैरकाय अमलदार आपसांत कटकरून आमच्यावर जुलूम करितील व आम्हाला छळतील; जागो जाग ऑंग्लो इंडीयन आणि युरोपीयन लोकांच्या मंडळ्या स्थावर न होतील आणि त्यांमध्यें ब्रान्सन किंवा केसवाल, स्टीकन्स यां सारखे वीर पुढें येऊन आमच्यावर सर्व प्रकारें भडीमार करितील. परंतु आम्ही तिकडे लक्ष च देणार नाहीं. आमचा उद्देश एक आहे तिकडे मात्र आमचें लक्ष जाण र. रेप्रीझेंटेटिव्ह गव्हर्नमेंट मिळाविणें हाच काय तो आमचा उद्देश आहे. जिंकलेल्या राष्ट्रांना पुढें मागें केव्हां तरी हा हक्क दिला पाहिजेच तो जों पर्यंत दिला नाहीं तों पर्यंत कोणतेंच सरकार स्थाईक किंवा बळकट होणार नाहीं. ही आमची खात्री आहे व या खात्रिच्या जोरावरच आम्ही आशा करितों कीं पुढें मागें केव्हांतरी आम्हाला हा तसा सुदीन मिळाल्या वाचून कधीं राहणार नाहीं.

"आयरिश लोकां प्रमाणें मिनिस्टऱ्याच्या मिनिस्टऱ्या फिरविण्याला समर्थ अशी हिंदुस्थानाला अनुकूल एक मंडळी पार्लमेंटींतिल बनविण्यास आशा त्यांना नकोच. परंतु त्यांना असें वाटतें कीं, पार्लमेंटामध्यें कांहीं लोकांचा पूर्ण आश्रय आपल्याला आहे तेव्हां ते आपल्या म्हणण्याप्रमाणें करतीलच असें लोक पार्लमेंट मध्यें आहेत खरे कारण त्यांचा उद्देश कोणत्या तरी रीतीनें आपलें नांव गाजविण्याचा असतो मग भल्या रीतीनें ह्मणा किंवा बुऱ्यानें म्हणा. असें लोक यांना हातीं धरावयास मिळतील खरे. परंतु या लोकांच्या इंग्लंडांतील अशा प्रकारच्या उद्योगांना यश येणें दूरच आहे. पांचो कर्नीति मात्र व्हावयाची" खुबशकल काढलीत पायोनियर साहेब. पण भिऊ नका धीर धरा. स्वतः तुम्ही किंवा तुम्हाला पगार देणार तुमचे धनी यांना खुर्ची वरून ओढून काढण्याचा आमचा मुळींच इरादा नाहीं.

पुढें चालू.

गेल्या आठवड्यांतील व्याख्यानें.

मुंबई एथील प्रार्थनासमाजाचे धर्म प्रचारक रा. रा. सदाशिव पांडुरंग केळकर हे गेल्या आठवड्यांत एथें आले होते, त्यांचीं बुधवार व गुरुवार ह्या दिवशीं एथील नेटिव लायब्ररींत दोन व्याख्यानें झालीं व शुक्रवारीं मंडळीच्या शंकांवर त्यांनीं उत्तरें दिलीं. रविवारीं त्यांचें कीर्तन झालें व आज ते एथून उमरावतीस निघून गेले. आज आम्ही त्यांच्या व्याख्यानांची हकीकत आमच्या प्रिय वाचकांकरितां देत आहों.

पहिल्या दिवशींच्या व्याख्यानाचा विषय "धर्मसंबंधानें आपलें प्रस्तुतचें कर्तव्य" हा होता. श्रोते मंडळीची गर्दी झाली होती. व्याख्यान सुमारें दोन तास पर्यंत चाललेलें होतें. व तें श्रोते जनास आवडलें असें दिसलें. व्याख्यानकारांनीं प्रथम मुद्दा असा काढला होता कीं प्रस्तुत काळीं धर्मसंबंधानें आपल्यास कांहीं कर्तव्य आहे अशी आपल्या धर्माची स्थिति झाली आहे कीं काय? ह्या मुद्यावर त्यांणीं असें सांगितलें कीं प्रस्तुत काळीं आपल्या धर्मांत फार घोटाळा झाला आहे. धर्माचीं अनेक मतें, अनेक ग्रंथ, पुनः ते ग्रंथ बहुतेक लोकांच्या व्यवहारांत नाहीं अशा संस्कृत भाषेंत असल्यामुळें व लोकांची साधारण प्रवृत्ति अदृष्ट फलापेक्षां दृष्टफलाकडे अधिक असल्यामुळें आपल्या आर्य धर्माची आपल्यांत फारच उपेक्षा होत आहे. कांहीं एक ठरीव कृत्यें करून टाकलीं ह्मणजे आपण धर्माप्रमाणें चाललों असें लोकांस वाटतें मग आपलें व्यवहारांत आचरण शुद्ध आहे किंवा अशुद्ध आहे इकडे लोक लक्ष्य देत नाहींत. आपल्या घरीं वैदिक कर्मांत काय असतें हें कोणासच ठाऊक नसतें उपाध्येबोवा सांगतील तें प्रमाण धरून लोक चालतात. पण प्रत्यक्ष उपाध्येबोवासही आपण काय करितों याची दाद नसते. कोणत्या तरी कर्माला कोणते तरी मंत्र लावून देऊन कर्म चाललेलें असतें. व कर्माला सर्व अयोग्य असेही मंत्र ह्मणण्यांत येतात तरी तें कोणाच्या लक्ष्यांतही येत नाहीं. हा प्रकार आपल्या सारख्या हल्लीं सुशिक्षित, विचारी, अशा मंडळींनीं चालूं देणें हें आपल्यास भूषणास्पद नाहीं. उलट आहे. नाना तऱ्हेचीं दैवतें नवींनवीं हिंदूधर्मांत घुसूं लागलीं आहेत. जुन्या देवांस मागें टाकून आलीकडे सत्यनारायण ह्मणून एक देव लोकांच्या सर्व प्रकारच्या कामना पूर्ण करावयास लागून आपला पगडा बसवीत चालला आहे. पण एका देवास "सत्य" हें विशेषण लाविल्यानें सहजींच इतर देवांस आपण असत्यत्व आणतों इकडे लोकांचें लक्ष्य जात नाहीं. हिंदूंचे देव सोडून आणखी मुसलमानांचे पीर, डोले ह्यांनीं आपला आमच्यांत शिरकाव केला आहे. ख्रिस्ती लोकांची मेरी सुद्धां एक नवी हिंदूंची देवी होऊं लागली आहे. ह्या हिंदुधर्माच्या बखेड्या शिवाय मुसलमानी, ख्रिस्ती ह्या धर्मांचा शिरकाव होत चालला आहे तो निराळाच. तेव्हां आपल्यास जर आपल्या आर्य पूर्वजांचा खरा अभिमान असेल, धर्माची उत्पत्ति व वाढ आमच्या देशांत होऊन मग धर्मज्ञान अन्य देशांत गेलें आहे ह्या ऐतिहासिक गोष्टींत जर आपल्यास खरें भूषण वाटत असेल, तर आपण ह्या सर्वाचा गोंधळ मोडून धर्मांत वास्तविक सत्य काय आहे तें शोधून तें अमलांत आणणें हें आपलें कर्तव्य आहे व आज हा उद्योग ज्या ब्राह्मसमाजादि मंडळ्यानीं हातीं घेतला आहे त्याविषयीं आपण माहिती मिळवून त्यांस साहाय्य करणें हें आपलें प्रस्तुत कर्तव्य आहे.

दुसऱ्या दिवशींच्या व्याख्यानाचा विषय "सनातन धर्माचीं मूलतत्वें" हा होता. ह्या दिवशीं मंडळीची गर्दी पहिल्या दिवसा पेक्षां सहजींच अधिक झाली. प्रथम व्याख्यानकारांनीं पूर्वदिवशींच्या व्याख्यानाचा गोषवारा सांगून त्या दिवशींच्या विषयास आरंभ केला. धर्माची उत्पत्ति मनुष्यापासून होत नाहीं, तर ती परमेश्वरापासूनच होते, मात्र परमेश्वर मनुष्यास धर्माचें ज्ञान करवितो तें एकदम कायमच्या शद्बांनीं करितो असें नाहीं, तर मनुष्याची जसजशी ग्राहक शक्ति वाढत जाते तसतसें अधिकाधिक ज्ञान त्यांस देतो. हें ज्ञान देण्याचा मार्ग ह्मटला म्हणजे मनुष्यांमध्यें जी विवेक शक्ति त्यानें ठेविली आहे तिच्या द्वारें देतो. ही विवेक शक्ति संस्काराच्या योगानें जसजशी कमी ज्यास्ती तीव्र होईल त्याप्रमाणें धर्माचें ज्ञान मलीन किंवा स्वच्छ असतें. अशा रीतीनें धर्मज्ञानाच्या प्राप्तीचा मार्ग सांगून मग आजपर्यंत जें मनुष्यास धर्माचें ज्ञान झालें आहे त्याचें शुद्ध स्वरूप कोणतें तें व्याख्यानकारांनीं सांगितलें. आज आपल्या देशांत जे धर्म प्रचलित आहेत त्या सर्वांतून परस्पर विरुद्ध याकरितां अज्ञानमूलक असा भाग काढून टाकून जीं अबाधित तत्वें सर्व लोकांस मान्य आहेत तींच हल्लीं ब्राह्मसमाजादि मंडळ्या मानीत आहेत व तीं सर्व विचारी पुरुषांस ग्राह्य होत आहेत पुढें ही होतील असें ते म्हणाले. तीं धर्माचीं तत्वें अशीं.

१ ह्या सर्व विश्वाचा उत्पन्न कर्ता व नियंता एक परमेश्वर आहे. तो अद्वितीय, निरवयव, निराकार, सर्व व्यापी, सर्वसाक्षी, सर्वशक्तिमान, परमपवित्र, वत्सल, व पतितपावन असा आहे.

२ केवळ त्याच्याच उपासनेनें मनुष्यास इहलोकीं व परलोकीं शुभ प्राप्त होतें.

३ प्रतिमेच्या द्वारा त्याचें भजन पूजन करणें हा केवळ अज्ञान लोकांकरितां मार्ग असून जे त्यांस मनानें जाणतात त्यांणीं मानसिक पूजा अर्चा करणें हाच त्यांच्या उपासनेचा खरा मार्ग होय.

४ कोणताही एक धर्म ग्रंथ सर्वांशीं प्रमाण असतो असें नाहीं. सर्व धर्मग्रंथांतील सत्यांश मिळून धर्मग्रंथ सिद्ध होतो, व तो सदा वाढता असतो. सृष्टि हाच परमेश्वराचा ग्रंथ आहे. यांतील जेवढें जेवढें ज्ञान मनुष्यास समजेल तेवढें तेवढें त्याणें संचित करीत जावें.

५ सर्व मनुष्यें परमेश्वराचीं लेकरें आहेत या करितां तीं सर्व उन्नतीस पात्र आहेत. म्हणून त्यांमध्यें हल्लीं जो आपणांत वंशपरंपरेनें उच्चनीच भेद मानण्यांत येत आहे तो अन्यायमूलक आहे म्हणून तो बदलून कर्माप्रमाणें उच्च नीच भेद मानण्यास हरकत नाहीं. अशा तऱ्हेचा भेद किंवा वर्ग व्यवस्था सर्व जगांत आहे. ती कोणाच्यानें ही मोडवणार नाहीं व ती मोडण्यांत हितही नाहीं ह्या गुणकर्मावरून जातीची व्यवस्था विचारास व न्यायास कशी अनुसरून आहे हें व्याख्यान काराकिंयेक दृष्टांतांनीं अगदीं व्यक्त करून दाखविलें.

ह्या भाषणानंतर एक दोन भाषणें झालीं त्यांत रा. रा. विष्णु मोरेश्वर महाजनी यांचें भाषण बराच वेळ झालें. त्याविषयीं दुसऱ्या दिवशीं रा० जनार्दन नारायण यांचें भाषण झालें त्यांवर रा. केळकर यांचें भाषण झालें ह्या विषयीं स्थलसंकोचास्तव आज न लिहितां पुढच्या खेपेस लिहूं.

The Berar Samachar

MONDAY JUNE 14
1886

We feel very sorry for the state of Sindia's health. Two telegrams appeared in the Times of India announcing the critical state of the Maharaja's health, the second telegram being worse than the first. Since then we have heard no news. His son is a minor and as yet quite foreign to the cares of the position he occupies. He does not even know or feel the responsibilities that are to be lodged over him and we sincerely hope the father yet lives many years to instruct the Prince and see him conduct the administration with great skill and ability. Now a days every native state has a tendency to fall into the hands of British Government under some pretxt or other and minority is not the least of that mistortunes. The British Government is fortunate in that it is able to interfere with the management and terminate to their satisfaction the disputes that have arisen or are likely to arise. Scindia's health has lately been delicate, but even if he is not able to take a leading part in the government of the Raj his presence is sufficient to keep the present state of things in order to give no pretext for the British Government to interfere with the state. For the sake of the young Prince and also for the sake of the people of this country we sincerely hope Scindia soon recovers and is able to take part in the administration of the country. May God look with favour on the indigenous states of India.

The chinese ambassador in Upper Burmah Marquis Tseng has been recalled and Lew-Shinfun has been appointed tosucceed him. The position of China must change day by day by contact with western civilization and the out going ambassador did his best to direct the current of ideas into that channel. It will be a difficult task for the new ambassador to meet the state of things in the face. He must influence the course of events and take up the chain at the point when it now stands and lead it to as long a distance as he can do. Both the Germans and the Americans are trying to obtain a commercial footing in China but their endeavours have not been successful. England has not made the attempt as yet. It is necessary for China to advance with the growing tide of civilization and unless she does her duty in educating the people and in improving the forms and system of government so as to bring it to the best European standard she may be considered a prey by any of the first powers on earth and the country might have one day to yield to the superior force and power of others. This a distant future but it can be seen. We hope Chinese statesman realise the state of things and shape their course with prudence and fore sight.

MAHABLESHWAR WHAT IS IT LIKE?

[illegible]

If you look at the range of the Sahyadri Mountains from the Konkan side you will think it a continuos wall with even head. But as you approach them they were as rugged separate hills standing one behind the other and yet forming a chain as you could never have supposed. The Hill station called Mahabaleshwar or more properly Nahar is situated on the spacious top of one of such hills. Its height is nearly 3000 feet above the sea-level, and the climate is consequently cold to a degree not to be equalled by any hill station on the Sahyadri. The top of this hill although very uneven is comparatively plain and covered by a thick jungle of Jambul trees, and affords plenty of space for compounds and Bunglows, Buzars and playgrounds a race course and a spacious tank or reservior of water.

When after a twelve hours journey from Poona in tonga provided by the courtious mail contractor Mr. Framji you leave behind you the little town of Wai with its bridge accross the beautiful small stream of the Krishna and its picturesque little temples clustering on the banks, you begin to ascend the Deccan side of the Mahabaleshwar hill. As you rise higher the earth changes its colour till you stand at a height of nearly a thousand feet and from thence take a good view of the valley below and the small plots of Nachani fields ranging along the hill side. At this height the earth is thoroughly red, the water runs in plenty along the surface of the hill and vegatation begins to grow thick. You proceed further and come to a beautiful small grove of trees dotted with bungalows and a small bazar, which in your haste you perhaps think to be Mahabaleshwar. No, it is only Panchagani, an earnest only of the great feast that is to come further. You are still 12 miles away from your much coveted destination. You order change of horses impatiently and run forward with your hopes and fancies till you come to Gurghar with its well of water. Oh the delicious taste of this water, so cold sweet and pure. If only the water of Mahabaleshwar were like this; but it is like this, you may rest assured. Having got this second earnest, you proceed and emerge on the banks of the artificial Venya lake surrounded by rising tops of mountains covered with vegetation. Every thing is green around. No other colour meets your eye except the red of the road you move along. There is no disappointment like that of Poet Wordsworth. Your 'yarrow visited' is more beautiful and picturesque than your 'yarrow unvisited.' The scenery is so grand and unexpected that it must have surpassed your idea of it. Then you pant for further and further and have a sight of the race course, marked on the historical ground where Shivaji and his successors pitched their tents on their way to the famous hill fort of Pratapgad. You now enter the bazar and the rows of small shop of grain and vegetables on either side. You inquire for your friend's lodging, get down there, and pay to the gharre wala a bonus, being thoroughly in good mood and in spite of the bother which servants gave you on the road in asking for a gratuity and when refused, insulting you in a strange manner. You are determined to make the most of your stay, run over the whole hill top and mark every beauty of nature. In the evening notwithstanding that you are tired on account of the long journey, you start for the Bombay Point, walk briskly for two miles and a half, by the Bella vista or the Government House through thickly clustered jambul trees ranging along either side, and arrive at the place from where you can see all the glory of mountain scenery. There stands [illegible] your front one isolated tapering hill with a broad base and a small top surmounted by one tall tree as it appears from a distance. There is a road winding slowly along the declirity and a deep broad valley between you and that hill. It is the famous Pratapgad of which you have read in a historical study. You see it before you a complete embodiment of the spirit of the age of Shivaji a monument of his undaunted diplomacy, of the self destructive carelessness of Afzulkhan, nay more of the patience the bravery, the patriotism of the ancestors of those very rustics whom you now despise, and whose head-loads of grass and fuel daily minister to your wants. Strange vicissitudes of time! And yet when you are asked. "Would you like the Pratap of those times to return' you emphatically reply 'decidedly not.' You are living in another age and you must rise to another Pratap. But let the sight of this hill for ever continue to inspire into your minds deep reverence for the past and, that hallowed spirit which will sustain you in your trial and purify your actions and emotions.

What is a Point! A Point is the end of a ridge from whence you can peep down into three valleyes in your front and on your sides. There is a broad valley in your front through which you can discern the path of a monsoon stream by means of the continued row of trees along side its banks. There is smoke rising from a hundred spots which are being manured by the poor population striving in presence of the grand beauties of nature to obtain a wretched crop from them. Are they ever influenced by those beauties? Are they chivalrous, are they strong and noble in appearance? No, poverty has counteracted all the influence of nature, but there is that in them which may rise into sublimity.

You return home and with good appetite fall to your meals. The food tastes well indeed, there is plenty of vegetables to be got. But you think perhaps that your food is unsuited to the climate. In all cold climate you must take exercise to increase your heat and your digestion and your food must be naturally productive of heat. You find Bajri to be best suited to the climate and order cakes of that grain to be prepared for your food. The chief vegetable of this hill top are cabbage and potatoes which are sent down to long distances. None of your heaps of rice; it is too starchy and produce a windy stomach.

What amount of exercise do your Western brethren take. They ride, they play lawn tennis, have races and Polo and all sorts of healthy exercise. Perhaps you are inclined to think that the Hindus are a stupid race of sedentary habits. Perhaps your Hindus cannot afford to keep horses, have no money and opportunities to indulge in courtly exercises and have to be content with tedious walks. Hindus were not quite so sedentary when Shivaji or Bajerao fought with the Mahomedans.

It is very cool here. You can not understand how people down on the plains loudly complain of excessive heat and often are inclined to indulge in a sense of superiority over people down them. Chatty water is never thought of. Fans and umbrellas are proscribed unless where they are patronised here and there by some Parsi ladies aping European dress and manners and the English ladies themselves artificial from top to toe.

वऱ्हाड.

हवामान—या आठवड्यांत पाऊस अगदींच पडला नाहीं. तरी पण मधून मधून पोकळ ढग मात्र इकडून तिकडे व तिकडून इकडे फिरत असतात. व मेघराज [illegible] काल रस्ते [illegible] व-ण्यापुरता पाऊस पडला.

मे० सांडर्स साहेब कामिशनर हे पुढील महिन्या पासून ३ महिन्यांच्या हक्काचे रजेवर जाणार व त्यांचें काम मे० कर्नल बेल साहेब पाहणार. व मे० कर्नल मेकंझी साहेब हे ज्युडिशिअल कमिशनरचें काम पाहणार असें कळतें.

मे० कर्नल मॅंजिस साहेब हे तारीख २१ रोजीं १ वर्ष २८ दिवसांचे रजेवर जाणार असून मे. नेकोलेट साहेब बुलढाण्याचे डेपुटी कमिशनरचे कामाचा चार्ज घेणार आहेत असें समजतें.

रा०रा० हरी रामचंद्र रोहणखेडकर बी. ए यांस आकोला हायस्कुलांत सबप्रोटेम फर्स्ट असिस्टंट नेमून रा० रा० गोपाळ रामचंद्र पिटके बी. ए. यांस सबप्रोटेम सेकंड असिस्टन्ट नेमिलें. व रा० रा० जनार्दन नारायण नातू यांस अकोलें एथील इंग्लिश मराठी शाळेचे हेडमास्तरचे जागीं कायम करून रा० रा० श्रीधर रामचंद्र पिंपळखरे यांस उमरावती येथील इंग्लिश मराठी शाळेचे हेडमास्तरचे जागीं कायम केलें व रा० रा० लक्ष्मण कृष्ण चिपळूणकर बी. ए. यांस उमरावती येथील हैस्कुलांत सेकंड असिस्टंटचे जागीं कायम केलें.

रा. रा. लक्ष्मण कृष्ण चिपळूणकर हे ता० २७ रोजीं डे० ए० इनस्पेक्टरचे कामाचा चार्ज रा. रा. बळवंत नरसिंह मुधोळकर यांस देऊन उमरावतीस हैस्कुलींत आपले कायमचे जागेवर जातील.

वर्तमानसार.

नेपाळांत दारू पिणारे व भिक्षा मागणारे लोक मुळींच नाहींत असें म्हणतात.

इंग्रज सरकारचें राज्य ९१,२६०९९९ चौरस मैल असून त्यांत ३०,९३,१७,२९४ लोक संख्या आहे असें म्हणतात.

फ्रेंच सरकारानें राजघराण्यांतील पुरुषांस हद्दपार करण्याचा कायदा केला आहे.

सर एडविन आर्नोल्ड यांनीं हिंदु स्त्रियांचा स्वभाव व आचरण या विषयीं पुढील प्रमाणें आपले विचार प्रसिद्ध केले आहेत:— "हिंदु स्त्रियांत लक्षावधि साधु वृत्तिच्या असून त्या सौम्य, सहनशील मेहनती, विश्वासु, पवित्र, संतोषी, आनंदी व प्रेमळ अशा आहेत. मला वाटतें कांहीं दिवसांनीं त्यांस विद्या प्राप्त होऊन बालसंगोपन उत्तम रीतीनें कसें करावें व मनुष्य देहास अवश्य असणारीं सुखें कशीं प्राप्त करून घ्यावीं हें पूर्णपणें समजूं लागेल. तसेंच स्त्रियांच्या बालपणांत व मर्जी विरुद्ध लग्न न करणें वगैरे हिंदू धर्मांत सांगितलेल्या खऱ्या तत्वांस मान देऊन स्त्रीपुरुष आपल्या इच्छेनुरूप विवाह संबंध जुळवूं लागली असतां हिंदु लोकांत उत्तम, उत्तम राजकारणी पुरुष, कवि, सत्पुरुष, कारागिर निपजतील; असें कीं यांचें कौशल्य पाहून सर्व जगांतील लोक आश्चर्यानें दंग होऊन जातील."

व्यापाराची सोय करण्याच्या निमित्तानें तिबेटांत जाणाऱ्या लोकांस चीन सरकार सरहद्दीवर हरकत करणार असें समजतें.

लंडन टाइम्स पत्राच्या एडिटरास ८००० पौंड वर्षासन मिळतें.

कलकत्ता येथील पुढील हायकोर्टाच्या सेशनांत नामदार जस्टिस रोमेशचंद्रमित्र हे अध्यक्षस्थानीं विराजमान होतील. एतद्देशीयांस हा मान मिळाल्याचें पहिलेंच उदाहरण आहे. सु० प०

ताडमाड पानवर जसा कर बसविला आहे तसाच पोफळीवर बसवावा असा आपल्या सरकारचा विचार आहे. हें खरें असेलतर सरकारची बुद्धि खचित पालटली असेंच म्हणावें लागतें. सरकारानें पोफळीवर कर बसविला तर विशेष आश्चर्य आहे असा अर्थ नाहीं. कारण, ज्या बहादर सरकारानें फुकटचें मीठ म्हणजे समुद्राचें पाणी आणि हवा याजवरही कर बसवून लोकांस त्यांचा तोटा वगविला आहे, त्या सरकारानें सुपारीवर कर बसविल्यास त्यांत आश्चर्य तें कोणतें! पण करांचें ओझें प्रजेवर दिवसांदिवस जास्त लादणें हिताचें नाहीं, एवढेंच आम्ही म्हणतो. एका मागून एक कर प्रजेवर बसवून त्यांचीं मनें असंतुष्ट करणें हें शहाण्या मुत्सद्याचें काम नव्हे.

लक्ष्मेश्वरच्या फौजदारांनीं गुन्हा कबूल करण्या करितां आरोपी यास मारहाण केली, आणि त्यांत त्यानें राम म्हटलें. तेव्हां फौजदार साहेबांनां या अपराधा बद्दल आठ वर्षें सक्त मजुरीची शिक्षा झाल्याचें समजतें त्यांच्या हाताखालच्या ज्या दोघां शिपायांनीं या सत्‌उद्योगास मदत दिली, त्यांनाही अनुक्रम पांच आणि तीन वर्षांची शिक्षा झाल्याचें कोल्हापूरच्या पत्रावरून समजतें.

नादारीच्या संबंधाचा जो एक कायदा हल्लीं हिंदुस्थान सरकारच्या कायदेकौंसलांत घडला जात आहे त्यांत एक नवें प्रकरण निघालें आहे. व्यापार कोणि करावा म्हणजे ज्याच्या जवळ इस्टेट असेल त्यानें च करावा कीं, पाहिजे त्यानीं करावा या संबंधाचा निर्णय करण्या करितां दुसरा एक कायदा घडण्यांत येण्याचा संभव दिसत आहे.

आमचे इंग्रज लोक जर परोपकारी आहेत तर त्यांनीं परकी अशा चीनची कळकळ वाळगण्यापेक्षां त्यांनीं आमची कळकळ वाळगूं नये काय? पण आमची कळकळ वाळगण्यास लागले तर कोट्यावधि रुपयांचें त्यांचें नुकसान होतें हें ते पक्केपणीं जाणत आहेत. आज शेकडों वर्षां पासन चीनास आफूचें व्यसन लागलेलें आहे व तें याचें व्यसन आम्ही चालवीतही आहों, पण आम्हास जें हें दारूचें व्यसन इंग्रजांनीं नवीन लाविलें आहे तें जर आमच्या ममताळू व परोपकार बुद्धीच्या सरकारानें कमी करण्याचें मनांत आणिलें तर सहज होणार आहे. पण तें कोण करतो? कारण, तसला प्रयत्न करूं लागल्यास आज दारूपायीं जो आमचा पैसा विलायतेस जात आहे तो अर्थात बंद पडणार! या भितीनें आमचें सरकार आमची दारू पिण्याची आदत बंद करण्याची तर खटपट करितच नाहींत, पण उलट [illegible] वाढविण्या बद्दल मात्र [illegible]रानें उद्योग चालू आहेत. हल्लीं ज्या शहरांत पहावें त्या शहरांत दरसाल दर आळीस दारूचे गुत्ते एक दोन तरी वाढतातच! अद्याप ती दारावर दहीं दुधासारखी विकण्यास मात्र येऊं लागली नाहीं. एवढेंच काय तें. इकडे जर या दुर्व्यसनापासून इतका अनर्थ होत आहे तर सरकारनें चीन देशाकडे न पहातां इकडे पाहिलें कीं, तिकडे पिशव्या रिकाम्या पडावयाच्या! तें कोण करतो? चीनकडे पाहिलें म्हणजे एक परोपकार बुद्धि तर दिसणार. इकडे पिशवी रिकामी पडावयाची तो हिंदुस्थानची! तशांत ही आफू तिकडे न पाठविण्यांत आणखी एखादा कारस्थानी हेतु असेलच! खरेंच आमच्या देशावर आज पर्यंत शेंकडों लोक आले असतील पण या इंग्रजां सारखे परोकार बुद्धिचे असे हेच. केवढी त्यांचा परोपकार बुद्धि! कोठें चीन, कोठें इंग्लंड, पण विचारे त्यच्या दुर्व्यसन मुक्ततेचा जारीनें विचार करतात, पण इकडे आम्हास मात्र दारू सारख्या हलकट व्यसनांत गुंतवून आमच्या सर्वस्वाचें हरण करतात! तेव्हां यांच्या परोपकार बुद्धीची तारिफ करावी तेवढी थोडीच! असो. आमच्या सरकारानें या इंग्रज लोकांच्या नादीं न लागतां जर हिंदुस्थानचें कल्याण इच्छिलें तरच त्यांचें अक्षय कल्याण आहे. नाहीं तर आम्हा लोकांचा मनें सरकारा विरुद्ध कलुषित होण्याचा पुष्कळ संभव आहे. पु० वै०

काश्मीर—काश्मीरचे उत्तर भागांत लगत मांवाच्या प्रांत आहे तेथील गव्हर्नरानें रयतेवर जुलूम केल्या बद्दल काश्मीरच्या महाराजांकडे आल्यावरून त्याणी आपले खुद्द दिवाण लक्ष्मणदास यांस चौकशी करण्या करितां पाठविलें आहे. काश्मीर देशावर आंग्लभौमांचा डोळा विशेष आहे हें तेथील महाराजांस सांगितलें पाहिजे असें नाहीं. करितां रयते वरील जुलमाचे वर्तीत त्या संस्थानानें विशेष खबरदारी ठेविली पाहिजे.

आनंदाची बातमी कळते कीं, श्री० थोरले बाळा साहेब, श्री० होळकर महाराजांचे वडे चिरंजीव, यांजकडे राज्याचा अधिकार देण्याचा पक्कर सर लिपेल ग्रिफिन साहेब याणी घेतला. श्रीमंत थोरले बाळा साहेब बुद्धीनें, विद्येनें आणि स्वभावानें खरोखर उत्तम असतां त्यांचें नांव आज पर्यंत एककल्ली वर्गांत घालून तें युरोपियनांचे विरुद्ध असल्याचा पुकारा केला होता पण लवकरच परिक्षा झाली हें ऐकून समाधान वाटलें.

व्यापार करण्याचा हक्क फक्त ज्या जवळ इस्टेट असेल त्यांनाच असावा अशा तऱ्हेचा नवीन ठराव सरकार करीत आहे असें समजतें.

देवताचमत्कार— काशी येथें दारानगर नांवाचे मडल्यांत श्री मृत्युंजय महादेवाचे नांवाचे देवालया संन्निध बहुत पुरातन असा एक मोठा निंब वृक्ष आहे. थोडे दिवसांपूर्वीं त्या निंबाचे खोडांतील खालील पोकळ भागांत अग्नि प्रगट होऊन [illegible] ज्वाळ बाहेर येऊं लागल्यानें सर्व लोकांनीं व काशी येथील म्युनीसिपालिटी कडून तो अग्नि शांत करण्याच्या संबंधानें चांगली तजवीज झाली. परंतु चमत्कार हा कीं, जों जों उदक सिंचन करावें तों तों त्या ज्वाळा अधिकाधिक प्रगट होऊं लागल्या. हा असा प्रज्वलित अग्नि त्या निंब वृक्षाचें खोडांतील सुमारें पांच हात पोकळ भागांत ९–१० दिवस अहोरात्र जरी होता तरी त्या वृक्षाची घनदाट हिरवी पालवी यत्किंत ही न सुकून दग्ध ही बिलकुल झाली नाहीं. हा प्रकार अपूर्व वाटल्यावरून बहुत क्षेत्रस्थ जनांची गर्दी तो दैविक प्रकार अवलोकनार्थ जमत असे. शेवटीं तेथील परम मान्य वृद्ध व धर्मज्ञ भाविक जनांनीं ही या स्थळीं ज्वालामुखी देवी प्रगट झाली आहे असें जाणून त्या देवीची तेथें स्थापना करून तत्प्रीत्यर्थ महापूजा, होम, दान, ब्राह्मण भोजनादि शांति प्रकार केल्यानें तो प्रज्वलित अग्नि शांत होऊन पूर्ववत सर्व व्यवस्था झाली. हा दैविक चमत्कार 'चक्षुर्वै सत्यं' या प्रमाणें सप्रमाण रीतीनें अवलोकन करून एका गृहस्थानें एका पत्रास लिहून कळविला आहे. शु. सू.

बाबु तरिणी प्रसाद मोघी या गृहस्थांनीं या वर्षांत कोणकोणत्या गोष्टी घडतील, याचें टिपण कलकत्याचें स्टेटस्मन पत्रास करून धाडलें आहे. हें टिपण फलज्योतिषावरून केलें आहे, किंवा आपल्या धूर्ततेनें बनाविलें आहे, याबद्दल त्या पत्रांत कोठें उल्लेख नाहीं. परंतु ज्या गोष्टी घडणार आहेत, म्हणून त्यांनीं लिहिलें आहे, त्या एकादा धूर्त मनुष्य सांगूं शकेल, असें दिसतें. तशांतून त्यांपैकीं सर्वांचोच प्रतीती येईल, असें स्पष्ट म्हणतां येणार नाहीं. मग बरच्या बाबूंनीं हें टिपण प्रसिद्ध करण्यांत कोणता हेतु मनांत आणिला असेल, तें समजत नाहीं. आम्हीं थोडक्यांत या भाविगोष्टींचा सारांश पुढें देत आहों:— १ बाबुलाल मोहनघोस यांस पहिल्या निवडणुकेचे वेळीं यश येणार नाहीं; परंतु दुसऱ्या निवडणुकेचे वेळीं यश येईल (अर्थात् ते पार्लमेंटचे मेंबर होतील). २ या वेळीं काश्मीर संस्थानात दैविक चमत्कार बरेच होतील, व तिकडे लोकांचें लक्ष वेधेल. ३ या वर्षांचे पहिल्या महिन्यांत पीकपाणी बरें होईल. ४ खालच्या बंगाल्यांत पटकीचा आजार बराच उद्भवेल. ५ व्यापारास सर्व जगभर मंदी येईल, व तिचा परिणाम या देशास बराच बाधेल. ६ बंगाल्यांत आषाढ महिन्यांत असह्य ऊष्मा होईल, व नंतर पर्जन्य फार पडेल. ७ राशिया व चीन यांचीं खरा जुळण्याचीं चिन्हें दिसत नाहींत. ८ हिंदुस्थान सरकारची लढाईची तयारी बंद पडणार नाहीं, व वायव्य व ईशान्य दिशांकडे थोडथोडी चकमक उडत राहील. ९ लार्ड डफ्रीन यांची प्रकृति अतिशय बिघडेल, व ते दुसरीकडे कोठें तरी नोकरी करण्याची इच्छा धरतील; कारण येथची हवा त्यांस मानवणार नाहीं. १० हें वर्ष मि. ग्ल्याडस्टन यांचीं जीं चांगलीं वर्षें गेलीं, त्यांपैकीं शेवटचें आहे. ११ आषाढ व श्रावण [illegible] महिन्यांत ईश्वरी दृष्टांत फार [illegible]. १२ आक्टोबर [illegible] महिन्यांत पटकीचा आजार सर्वत्र पसरेल. १३ कलकत्ता येथील एक प्रसिद्ध विद्वान् गृहस्थ एकदम दुखणें येऊन मरेल. १४ या वर्षीं भरणी कंपही होतील. १५ नोवेम्बर व डिसेंबर महिन्यांत पिकांची स्थिति चांगली नसेल. १६ कान्सल किंमतीनें या वर्षीं फार उतरतील, परंतु सन १८८७ सालांतल्या प्रमाणें फार उतरणार नाहींत. १७ थोडेच महिन्यांनीं कलकत्ता हायकोर्टापुढें असा एक खटला येईल, कीं त्या योगानें लोकांचीं मनें फार वेधतील १८ शूर शीख लोक कांहीं असंतुष्टपणाचीं चिन्हें दाखवितील. १९ तिबेटांत या वर्षीं उलटापालट होईल. २० दुसरा एक प्रसिद्ध राजवंश अगदीं जमीनदोस्त होईल. २१ वायव्य प्रांतांत रेल्वेचे अपघात फार होतील. २२ एका प्रसिद्ध वर्तमानपत्रकर्त्यावर फिर्याद होऊन त्यांत त्यास यश येणार नाहीं. २३ सन १८८६–८७ सालच्या सरकारी बजेटांत बरीच मोठी तूट येईल.

रा. गो. ना. केळकर बी. ए. एल. एल. बी. यांस अक्कलकोटच्या राजाचे शिक्षक नेमिलें असें समजतें.

रा. रा. रामराव कृष्ण लिमये यांस कोल्हापूर संस्थानांत नेटिवएजंटच्या जागेवर नेमिलें असें ऐकितों.

वकुळ

☞ हें पत्र आकोला येथें के० बा० खंडेराव बाळाजी यांचें "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.

वर्षाची आगाऊ रु० ५ डांक हशील ॰१३
सहामाही " ३ " " ॰८
साल अखेर ७ " " १॰९
किरकोळ अंकास.................... ॰४

नोटिशी बद्दल
१० ओळीचे आंत रु १
पुढें दर ओळीस ॰१॰६
दुसरे खेपेस ....॰१

वऱ्हाडसमाचार.

Per annum in advance 5 Potage 13 as
Per annum in arrears 7 " 1R. 8 as
Six monthly............ 3 " 8 as
Single copy.............................. 4 as

Advertisements.
Below 10 lines...2Rs
Per line over 10...4as
Repetition per line 3as

THE BERARSAMACHAR.

VOLXX AKOLA MONDAY 21 JUNE 1886 NO 24
पुस्तक २० अकोला सोमवार तारीख २१ माहे जून सन १८८६ इ० अंक २४

रा. रा. रामचंद्रजी नगरकर
बी.ए. एल्. एल्. बी.
मुंबईहायकोर्ट वकील.
पत्ता उमरावती. नेटीव जनरल
लायब्ररी शेजारीं.

स्त्री पुरुष तुलना.

साहसी कोण? पुरुष किंवा स्त्रिया.

हा सुरस निबंध सौ० ताराबाई शिंदे यांनीं रचिला आहे. पुस्तकें पुणें येथें श्री शिवाजी छापखान्यांत व वऱ्हाडांत बुलठाणें येथील रा० रा० बापुजी हरी शिंदे हेड क्लार्क नि० डे० कमिशनर यांनकडेस. आकोलें येथें वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत विकत मिळतील. किंमत नऊ आणे. पुस्तक घेणारांस टपाल हशील पडणार नाहीं. पैसे पाठविणारानें वर्तांळा सुद्धां पाठवावें.

तयारआहे

हिंदुधर्म शास्त्र-भाग १ व २

(दुसरी आवृत्ति)

नामदार रा. सा. वि. ना. मंडलीक सी.एस. आय. यांचे.

किंमत ८ रुपये व हाशील आठ आणे पत्रें (किंमतीसुद्धां) ग्रंथकार यांस मुंबईस पाठवावीं.

सदरील पुस्तकें आमचे छापखान्यांत विक्रीसाठीं ठेविलीं आहेत. व०स०कर्ते.

[illegible]हार

ह्या सदरा खालील मजकूर पत्रकर्त्याच्या मतास मिळूनच असेल असें समजूं नये.

कसबे रिद्धीपूर तालुके मोरशी जि० उमरावती येथील हिंदूची यवन लोकांस स्तुत्य देणगी.

पत्रकर्ते महाराज यांस

वि० वि० काल रोजीं घडून आलेला आनंदाचा जो प्रकार झाला तो येणें प्रमाणें:—

कसबे रिध्दीपूर हा गांव कांहीं वर्षें मोगलाई अमलांत चांगले भरभराटींत होता. हल्लीं त्याची ती स्थिति जाऊन मोडकळीस आलेली आहे. ह्या गांवीं जमदग्नी ऋषीचा आश्रम असून ज्यारा अष्ट सिध्दी पैकीं ऋध्दी आणि सिध्दी ahtteras असत. ह्या कारणावरूनच रिध्दीपूर असें नांव पडलें गेलें. पुढें कालमानानें मूळचे खरे नांवाचा अपभ्रंश होऊन व्यवहारांत लोक रितपूर असें म्हणूं लागले आहेत. हा नांवाचा खुलासा विषयांतरा प्रमाणें न लिहितां साहजिक ओघानें आलेला लिहिला आहे.

असे प्राचीन नामांकित स्थलीं आज मित्तीस जरी फार लोक संख्या नाहीं तरी हें गांव हजार घराची वस्ति आहे. त्यांत यवन लोकांची वस्ति चवथा हिस्सा आहे. त्या लोकांकरितां सरकारी उडदू शाळा आजपर्यंत येथें मुळींच नव्हती. ती स्थापन होण्या करितां त्या लोकांनीं सरकारी मराठी शाळेंत भरलेले सभे पुढें आपली खरी कळ कळव अंतरयामची इच्छा दर्शीत केली. परंतु त्या लोकांवर तूर्त कांहीं matters started [illegible] साधनांत प्रमुख व प्रधान असें जें द्रव्य साधन त्याची त्यांजला पडलेली कमताई दूर करण्या करितां येथील प्रसिद्ध व कुलीन ब्रम्हज्ञानी या आडनांवाचे घराण्यांतील आज मितीस विद्यमान असणारे वेदशास्त्र संपन्न रा० रा० भाऊ साहेब सखाराम भटजी बिन बालकृष्ण भटजी ब्रम्हज्ञानी यांनीं सरकारांत रकम रुपये ५०० नगदी शालागृह बांधण्या करितां भरतो म्हणून लेखी अर्ज मेहेरबान डेपुटी कमिशनर साहेब बहादूर जिल्हे उमरावती यांचे नांवचा दिला आहे. हें कृत्य निरिच्छ, परोपकार बुद्धीचें त्यांनीं केलें आहे. इतकें म्हणणें खच्यास सोडून नाहीं. हिंदू लोकांचे शास्त्रा प्रमाणें व समजुतीप्रमाणें शिखा नष्ट ज्ञाति लोकांस फारशी प्रियनाहीं असें असतां आमचे सुशील व धर्मशील सखाराम भाऊ ब्रम्हज्ञानी ह्यांनीं आपले पूर्वजांनीं जें गडनांव महत् विद्या संपादन करून गहन विचाराच्या योगानें मिळविलें आहे त्या समजुती पैकीं हा एक पोक्तविचार मनांत आणून राजसेवेंत ते तत्पर झाले आहेत. ही मोठी संतोषाची गोष्ट आहे.

आजकाल राणी सरकारचा व इंडोया सरकारचा यवन लोकांस विद्यादान विशेष रीतीनें व सुलभ मार्गानें देण्या विषयीं जो विचार घाटत आहे त्या विचारास अनुकूल असें पाऊल आमचे परमलोकप्रिय भाऊ साहेब सखाराम भटजी यांनीं टाकिलें. हें थोर मनाचें कृत्य भिक्षुक घराण्याकडून यवन लोकांकरितां झालेलें आहे. हें सरकारांस उदाहरण घेण्या जोगेंच मासलेदार व नमुनेदार व टुंबदार असें हें पाहिलेंच आहे. हें म्हणणें अनाधारी दिसत नाहीं.

नवीन उडदू शाळेस निदान रुपये १००० लागतील. त्यां पैकीं निमे रकम ब्रम्हज्ञानी यांनीं दिलीच आहे. बाकी निमे सरकार रीतिप्रमाणें देईलच. सर्व योजना रीतीप्रमाणें पुरी होऊन शालागृह तयार झालें म्हणजे ह्या संबंधानें आपणांस पुन्हा पुढें कधीं लिहीन.

देणगी देणार भाऊ साहेब ह्या प्रांतीं उत्तम कोटीचे वैदिक व वैद्य असे प्रसिद्ध आहेत. त्यांचा शेती भातीचा व इतर देण्या घेण्याचा व्यापार ही विस्तृत आहे. ते संतति व संपत्ति यांनीं ईश्वर दयेनें परिपूर्ण आहेत. यास त्यांचा जो अनेक प्रकारचा धर्म चालू आहे तो ईश्वर सतत वृद्धिगत ठेवो व त्यांस सदां यशस्वी करो अशी आमची ग्रामस्थांची परमेश्वरापाशीं प्रार्थना आहे.

येथील सरकारी मराठी शाळे करितां हिंदू व मुसलमान लोकांकडून तालीम खान्याचे सामाना करितां वर्गणी रुपये ५० ची देण्याचें अभि[illegible] वसूल करून सरकारांत भरली [illegible]

Mahar caste residing [illegible] has been arrested [illegible] which flows out from [illegible] This collected flow of [illegible] ly two inches in diame[ter] [illegible] ary pure and cold. It is [illegible] are to bathe and puri[fy] [illegible] a *kund* in which the [wat]er is collected, from a subterranean passage [illegible] another *kund* [illegible]

रा. रा. [illegible]

वि. वि. मी [illegible]

शिवराव केळ[illegible] झालेल्या [illegible] यांनीं मागील शुक्रवारीं भाष[illegible] वर मी व रा० गोपाळराव मुलीचे शाळेचे मास्तर यांनीं उठून रा० नातूंचें स्वतःचें धर्म संबंधीं मतकाय आहे असें विचारिलें व त्यानंतर रा० विष्णू मोरेश्वर उर्फ आण्णासाहेब माहाजनी, एम. ए. ह्मणाले कीं सभेंत अशा प्रकारचा प्रश्न करणें व त्याचें उत्तर देणें अयुक्त आहे असे वैदर्भ पत्राचे मागील अंकीं छापलें आहे, ह्या संबंधानें माझे दोन शब्द आपले येत्या अंकीं प्रसिद्ध कराल अशी उमेद आहे.

आपलें स्वतःचें धर्म संबंधीं मत काय आहे असा रा० नातूस मी मुळींच प्रश्न केला नाहीं- मला पक्कें आठवतें कीं माझें बोलणें निराळें प्रकारचें होतें. रा. नातू यांनीं आपले भाषणांत अनीश्वर वाद व ईश्वर वाद या दोहोंचें ही प्रतिपादन केलें परंतु तसें करण्यांत त्यांचा हेतू काय होता तो स्पष्टपणें समजला नाहीं असें जाणून तो व्यक्त करून दाखविण्याची मी विनंती केली. अशा रीतीचा प्रश्न करणें व त्याचें उत्तर देणें अयुक्त आहे असें जर रा. आण्णा साहेबांस व वैदर्भाचे विद्वान् एडिटरांस वाटत असेल तर ही मोठी खेदास्पद गोष्ट समजली पाहिजे. तुम्ही घरीं अमुक रीतीनें वागतां व सभेंत दुसरे रीतीनें बोलतां तेव्हां खरें कोणतें असा प्रश्न रा. गोपाळराव यांणीं केला तो कदाचित् अप्रशस्त असेल परंतू रा० गोपाळराव यांचा व माझा प्रश्न एकच होता व त्याचा अप्रशस्तपणा रा० महाजनी यांनीं दर्शविला असें वैदर्भ कारांनीं ठोकळ लिहिलें आहे ही चुकी आहे व ते ती दुरुस्त करतील अशी आशा आहे.

सार्वजनीक सभांतून जीं भाषणें होतात त्यांत वक्त्याचा काय हेतु आहे अथवा त्याचा स्वच्छ अर्थ काय आहे असें विचारिल्या पासून प्रसंगीं तंटे होतात या करितां तसे प्रश्न करणें व त्यांस उत्तर देणें योग्य नाहीं हें रा० महाजनींचें मत (तसें असेल तर) कितपत विचाराचें आहे हें तें स्वतःच पोक्त विचार करून पाहतील तर त्यांसच समजेल. धर्म संबंधीं विषयांस हा प्रतिबंध विशेषें करून अगर सर्वांशीं लागू आहे असें त्यांचें विचाराचें मतच होतें तर ज्यावेळीं व्याख्यान कारांनीं सूचना केली कीं त्यांचें व्याख्यानावर वादाविवाद व्हावा त्यावेळीं वर निर्दिष्ट केलेला आक्षेप रा० [महाज]नी यांनीं कां पुढें आणिला नाहीं [illegible]

कर्जे [illegible]

[illegible]ऱ्हाड.

हवामानः— या आठवड्यांत मृगनक्षत्राचा पर्जन्य बराच पडला. तरी हवेंत गारठा जितका यावा तितका आला नाहीं. मधून मधून ऊष्मा बराच होतो. गावंत पडसें खोकल्याचा आजार, ताप, वगोवर वगैरे विकार सुरूं आहेत. शेतकरी जल्पा[illegible] तेरणींत गुंतले आहेत. मेळ कोणत्या तर्के ह्याचे आधारे त[illegible] लतील ते घालोत.

सहा व्यंकटेश कृष्ण देसाई.

धनजकर मंडळींचे स्तुत्य कृत्य.

रा. रा. वऱ्हाड समाचार कर्ते यांस—

रामराम वि. विशेष- माझा व आपला परिचय नाहीं इतकेंच नाहीं परंतु पत्रव्यवहार ही नाहीं. तथापि मी आज रोजीं आनंदाचा प्रकार घडून आलेला कळवीत आहें. तो येणें प्रमाणें—

मौजे धनज हा टुमदार गांव उमरावती व कारंजे व वाशिम या गांवचे सडकेवर आहे. येथील शाळागृह विस्तीर्ण आहे. परंतु विद्यार्थ्यांची संख्या भरपूर नाहीं. कारण येथील गरीब लोकांस फी भरून आपलीं मुलें शाळेंत पाठविण्यास सामर्थ्य नाहीं याजकरितां गरीब लोकांचें मुलांची फी देण्यासाठीं आजरोजीं येथील ग्रामस्थ मंडळींनीं आपसांत एक सभा भरवून तीस रुपये जमा करून ते पोस्टल सेव्हिंग ब्यांकेंत स्कूल कमेटीचे सर पंचाचे नांवावर ठेवण्याचें ठरविलें आहे.

अशा स्तुत्य कृत्यानें अनाश्रित मुलांस विद्या प्राप्त होण्याचें जें साधन येथील ग्रामस्थ मंडळीनें करून दिलें आहे, हें इतर शाळांस जेथें अशी मदत जरूर असेल त्यांना उदाहरण व कित्ता घेण्यालायक आहे असें मी समजतों. कळावें.

मुकाम धनज ता. मुर्तिजापूर. ता. १३ जून सन १८८६इ. } एक व. ग्रामस्थ.

considers the fact that a majority of the Irish people demands its removal a sufficient and irrisistable reason for offering Ireland a separate Legislature of her own. What thoughts must such opinions, expressed by such an authority, and endorsed by a considerable public opinion in Great Britain, suggest to the people of India, whom Great Britain rules on purely despotic principles'.

The machinery of government, in its present form cannot fulfil the growing wants and wishes of the people as regards the administration of the country. The laws and institutions which were introduced in India at the commencement of the British rule cannot now retain their original vigour and strength and in consequence absolutely require some modifications so as to conform them to the improved tone of the present native community. So long as natives were in their infancy it was quite propor on the part of the British Government to govern this country with paternal care; but now that the educated natives are being trained in the science of politics, & that masses have begun to understand their present position and can stand on their own legs, the British Government can no longer with safety with-hold from the children of the land what is their due in the government of the country. A ruler who wishes to perpetuate his sway will succeed in doing so, if he but bases his rule on the broad basis of sympathetic regard for, and careful attention to the welfare of those who are entrust ed to his care by Providence. It is the policy of conciliation and not of force that gives permanance to the power of a ruler. So, in accordance with these broad principles of politics the new Parliament should discuss the question of remodelling the Government of India with as much care and considera tion as they will bestow on the question of Home rule for Ireland. The formation of native volunteer corps, the reform and extension of the supreme and the local legislative councils, the civil service and several other useful questions of public character should prominently occupy the attention of the members of Parliament to be shortly elected. The late Viceroy Lord Ripon out of sincere regard for the public wel fare introduced in India the scheme of Local self-government in different parts of India with a view to give political education to the natives of India. That the noble object which the Lord had at his heart will be soon fulfilled is clearly evidenced by the successful working of the scheme. Some Anglo-Indians who unreasonably suppose that the natives of India are still not in a position to be allowed to have some share in the administration of Government are undeceived by the results of the management of Local affairs with which they have been lately entrusted.

The different political associations that have been started in different parts of India clearly bear testimony to the political progress which the natives have of late made. The National League at Calcutta has come into existence for promoting, by constitutional means the introduction of representative element in the government of India. The Bombay Presidency Association, the Sarvjanik Sabha at Poona and such other associations in the Madras Presidency have been formed on a similar basis and have been doing an incalculable service to the natives of India. They, in course of time promise to become the centers of political power. We regret to see that no association of political character has been yet formed in Berars and wish to give in a coming issue some general hints regarding the formation of such an association in Berar.

We beg to publish a letter written by Maharaj Dhuleep Sing to the Times of India. It shows that he feels his detention at Aden very severely. He is thinking of going to Germany. He wishes to give up the assistance given to him by the English Government. But we think that the boiled waters would soon cool and the Maharaj would be gracefully accetping the position of a courtier. If he could do what he thinks about he will do nobody any harm. But very likely he will find in the end that the British Government alone could give him what he wants beeause they have taken his estate and are bound to support him.

DHULEEP SINGH'S MANIFESTO.

To the Editor of the times of India.

Sir,—Will you permit me, through the medium of your influential journal, to narrate a few events in connexion with myself in the hope that they may prove interesting to the general public. Although I am a naturalised Englishman, yet I was arrested at Aden without a warrant, one having been issued since. I re-embraced Sikhism while staying at Aden. Before quitting England, the Indian Government, in great trepidation, offered me £50,000 gave in full of all my claims upon it, provided I promised never to return to India. But I declined this offer as I would not accept £500,000 and give a receipt in full. My health having broken down through residence at Aden, I am now travelling on my way back to Europe in order to drink the German waters.

Although the Indian Government succeeded in preventing me from reaching Bombay lately, yet they are not able to close all the roads that there are to India. For when I return, I can either land at Goa or Pondicherry, or, if I fancy an over land route, then I can enter the Punjab through Russia. In that event I suppose the whole of the British army in India would be sent out, as well as the assistance of "our ally" the Ameer invoked to resist the coming of a single individual, [*viz*, myself. What a wonderful spectacle!!

The tax-payer of India, no doubt, will be glad to hear that I have resigned the miserable stipend paid to me under that iniquitous treaty of the annexation, which was extorted from me by my guardian when I was a minor, thus setting aside that illegal document entirely. As soon as restored to health, I hope to appeal for pecuniary aid to the oriental liberality of both my brother princes as well as the people of India. Should, however, the Government place its veto upon their generous impulse, then I shall have no alternative but to transfer my allegiance to some other European Power who, I dare say, will provide for my maintenance. I find it very difficult to collect my thoughts at present owing to bad weather.- Yours &c.

DULEEPSINGH.

S. S. Natal, Suez, June 7.

NOTES FROM YEOTMAL 1-7 86.

Weather- Rainy- no sickness in the town.

Ghatanji case- One Mahar at Ghatanji, a village in Kelapur Taluk petitioned the Deputy Commissioner stating that some persons from the village put *Chambharknudi water* (water in a clay pot in which shoemakers keep water to make leathern soft) down his throat forcibly. The deputy Commissioner, on inquiry found all the persons guilty with the exception of one whom he released but of ten remaining two were fined Rs. 200 each, and the others were both fined and imprisoned for one month and *one* day. The petitioner is to get Rs. 150 from the fines. It was believed that the Mahar was a great *Jyaduwala* and to deprive him of all the influence he has on his Mantras. he was made to drink that water. It is a general belief here that *Jyaduwala* when drink water from *Chambhar kund* they lose all their *Ilam*-a peculiar belief indeed,

---

वऱ्हाड.

हवामान—पर्जन्यानें आपलें काम चोंहोकडे मोठ्या टापटिपीनें व युक्तीनें आ. जपर्यंत चालविलें असल्यामुळें लोक मोठे आनंदांत पेरणीचीं कामें करीत आहेत. गावांत रोगराई ह्मणण्यासारखी नाहीं.

मारामारी—आमचा देऊळगांव राजा येथील बातमीदार आह्मांस कळवितो कीं-सुमारें १० दिवसांपूर्वी तेथील चावडीसमोर दुपारी २॥-३ वाजण्याचे सुमारास तेथील बड्या मुलीच्या शाळेचे हेडमास्तर रा० बाबूराव महादेव व त्यांचे हाताखालील असिस्टंट मास्तरीण हरणाबाई यांचे कांहीं कारणानें बरेंच चांगलें भांडण होऊन उभयतांचे दोन हातही झाले. सदर्हू तंटा पाहण्यास बरेच लोक होते. आह्मी असें ह्मणतों कीं-सदर्हू हकीकत खरी आहे असें शाळाधिकारी मे० डायरेक्टर साहेब यांस चौकशी अंतीं समजून आल्यास अशा प्रकारचा गुन्हा करणारास योग्य शासन करतील. सुशिक्षित स्त्रीकडून अशाप्रकारचे चमत्कारिक कृत्य होणें चांगलें नाहीं. असें आम्हांस वाटतें.

रा० रा० हरीभाऊ शेवडे मलकापूरचे हेडमास्तर यांनीं आणखी एक महिन्याची रजा वाढविली असल्याचें खाजगी पत्रावरून समजतें.

मे. अयझेट साहेब वऱ्हाडांतील पूर्वीचे एगझी क्युटीव्ह एनजिनीयर यांची स्वारी गेल्या आठवड्यात कलकत्याकडून एथें आली आहे.

नोटीस.

तमाम लोकांस कळविण्यांत येतें कीं, सोनाळे ता. जळगांव जि. आकोले येथील माजि पोस्टमास्तर गोविंद अनंत हा सरकाराशी विश्वास घात करून फरारी झाला आहे. तो पकडला जाईल अशी गुप्त बातमी जो कोणी देईल त्यास सरकारांतून (१००) शंभर रुपये इनाम दिला जाईल कळवें तारीख २ माहे जुलई सन १८८६ इ०.

Signed H. de. P. Rennick Lt. Col
Deputy Commissioner Akola.

वर्तमानसार.

महाराज धुलिपसिंग यांणीं टाईम्सला पाठविलेलें पत्रांतील तात्पर्य:—

महाराज, मी इंग्लंडमध्यें राहाणारा असतां एडनमध्यें येतांच मला वारंटावांचून पकडलें व पुढें वारंट काढलें. हा मजकूर आपल्यास श्रुत आहेच. मला वारंटांत पकडल्यावर माझा मुकाम एडनमध्यें पडला तितक्या वेळांत मी माझा आवडता सीकधर्म स्विकारला. इंग्रजांनीं माझ्या हक्काबद्दल ५ लक्ष रु० देण्याचें कबूल केलें, परंतु त्यांत ठराव मागूं लागले कीं, या शिवाय देवघेवीचा दुसरा कोणताही हक्क संबंध उरला नाहीं. मला ती गोष्ट न मानवल्यामुळें मीं तें सर्व नाकबूल केलें. येथें माझी प्रकृती बिघडली ह्या कारणानें जर्मन देशचें पाणी पिण्याकारितां जावयाची तयारी आहे. या प्रसंगीं जरी सरकारानें मला मुंबई बंदरीं येऊं दिलें नाहीं. तरी हिंदुस्थानांत यावयाचे जे दुसरे मार्ग ते त्याच्यानें बंद होतील असें म्हणण्यास कोणी तयार रहाणार नाहीं, कारण जेव्हां मी परत येईन तेव्हां गोवें किंवा पांडेचरी येथें उतरेन. कदाचित खुषकीच्या मार्गें यावेसें वाटल्यास रशियनाचे मार्फत पंजाबांत येईन. असें झालें असतां हिंदुस्थानांतील सर्व सैन्य आणखी इंग्रजांशी स्नेह भावानें वागणारा काबूलचा आमीर यांच्या सैन्यानें मजला अडविलें तर त्यांत किती गम्मत व मौज दिसणार आहे!!

इंडिया सरकारानें मला भिकाऱ्याप्रमाणें दिलेली देहणगी म्या नाकारली हें पाहून हिंदुस्थानांतील कर देणारे लोकांस किती आनंद होईल. ही देणगी ज्या अन्याई तहाच्या अन्वयें मला देण्याचें ठरविलें तो तह मी लहान असतां माझा पालकाकडून कसा कबूल करून घेतला त्याची साक्ष पटविणार आहे. माझी प्रकृति दुरस्त झाल्या बरोबर मी पूर्वेकडील पिढीजात औदार्या प्रमाणें हिंदुस्थानांतील राजे लोकांस व इतर लोकांस द्रव्याच्या भरती करतां विनंती करणार आहे. असें केल्या नंतर हिंदुस्थान सरकारानें जर त्या लोकांच्या अवदार्या वरतीं कोणत्याही प्रकारें आपला दाब ठेविला तर मला कोणत्यातरी दुसऱ्या युरोपियन राष्ट्रांत आपली स्वराज्यनिष्टा दाखविल्या शिवाय दुसरा उपाय नाहीं.

माझी खात्री आहे कीं, तें राष्ट्र माझ्या निर्वाहाची व्यवस्था लावील. माझी प्रकृति बिघडली असल्या मुळें या पेक्षां चांगले पत्र लिहून दाखविण्याची शक्ति राहिली नाहीं हे विनंती.

कौंट पेरो व आणखी कांहीं इटालियन लोक हे शास्त्रीय शोध करण्याकरितां निघाले होते. त्यांची सोमाली येथें हरावच्या अमिरानें कतल उडविली! शिवाय त्यानें आपल्या राजधानींतील सगळ्या युरोपियन लोकांस ठार मारून टाकिलें आणि गारडेशी हें शहर काबीज केलें.

अमेरिका व न्युयॉर्क येथें धूमकेतु नक्षत्र दिसूं लागलें.

सिंध पंजाब, दिल्ली या रेलवे, सरकार खरेदी करण्याच्या तजविजींत लागले आहेत.

सुप्याकडे एक चमत्करीक गुरांचा रोग उत्पन्न झाला आहे. पोटांत एक लट्ठ गोळा उत्पन्न होऊन अडकतो व त्यामुळें गुरूं तावडतोब प्राणास मुकतें.

विलायतेंतील जंगी प्रदर्शन उघडल्यापासून पहिल्या आठवड्यांतील पहाण्यास येणारांची संख्या १२८०७७ इतकी होती.

आमच्या लोकांना हल्लीं बायकी खेळांची हौस सुटली आहे. आणि युरोपियन राष्ट्रांतील एकेक खेळ ऐकावेत तों त्यांत बायका देखील पुरुषाप्रमाणें मर्दानी खेळ खेळतात असें कळतें. नुकतेंच पारिसयेथें बैलाची साठमारी झाली, त्यांत दोघी तिघी बायांनीं अप्रतीम कसरतें, शौर्य, व धैर्य दाखविलें.

बंगलोरास नवीन निघालेल्या एका पत्रांत फुकट्यावर्गणीदारांच्या तोंडांत साखर घातली आहे कीं, वर्गणी न देतां पत्र उधार घेण्याची ही वाईट खोड हिंदुस्थानांत फार आहे. ही वाईट खोड जर त्यांनीं टाकली तर सध्यांपेक्षां वर्तमानपत्राची किंमत कमी करतां येऊन त्यांच्या कर्त्यांची स्थिति पुष्कळ सुधारेल. उपडे वर्गणीदार इकडे लक्ष्य देतील काय?

मि. ग्लाडस्टन साहेब यांनीं पुढील निवडणुकेचे संबंधानें आलीकडे विलायतेंत एक लेख प्रसिद्ध केला आहे. त्यांत त्यांनीं असें स्पष्टपणें ह्मटलें आहे कीं, ऐर्लंड संबंधीं प्रश्नाचा निकाल होण्यास फक्त दोनच मार्ग शक्य आहेत. एकतर त्या लोकांस आपले देशाचें राज्य चालविण्यास स्वतंत्र अधिकार मिळाला पाहिजे; नाहींतर ऐर्लंडच्या लोकांवर सक्ती करून त्यांस दाबांत ठेविलें पाहिजेत. पहिल्या उपायानें ह्मणजे ऐर्लंडच्या लोकांस आपला राज्यकारभार स्वतंत्र रीतीनें चालविण्यास मोकळीक दिल्यानें दोन्ही देशांचा एकोपा जास्त दृढ होईल, व या उभय देशच्या लोकांत जी परस्परांविषयीं द्वेषबुद्धि आहे ती समूळ नाहींशी होईल. व ऐर्लंडची उत्पन्नाचे संबधानें कांहीं स्थिति सुधारून इग्लंडनें आपलें नांव अखेरीस राखलें असें जगांत होणार आहे. तसेंच या उपायानें सुधारलेल्या जगाचें नांवावरील काळीमा धुतली जाऊन, इम्पीरीअल पार्लमेन्टचें वर्चस्वही कायम रहाणार आहे. हल्लींच्या प्रश्नाचा निकाल करण्यासाठीं दुसरे कितीही उपाय योजले तरी ते निरर्थक होणार आहेत, असें जें या वृद्ध, अनुभवशीर, व दूरदृष्टी ज्ञातोर बुवाचें ह्मणणें आहे, तें अगदीं रास्त आहे.

अमेरिकेंत न्युमिक्सिकोमध्यें क्यालेफोर्निया डोंगराच्या पायथ्याशीं ज्वालाग्राही प्रवाहामुळें कांहीं खेडी जमिनींत पुरलीं गेलीं होतीं. त्यांपैकीं आतां कित्येक उघडकीस येत आहेत. त्यांत ज्या वस्तु आहेत त्यावरून प्राचीनकाळीं अमेरिकेंत युरोपापेक्षां विशेष सुधारणा होती असें मेजर पोवेल यांनीं युनैटेडस्टेट्स सरकारास केलेल्या रिपोर्टावरून समजतें. ब०

महाराणीच्या खानगी तैनातीस १००० वर मनुष्य असून त्यांच्या पगाराचा खर्च प्रतिवर्षी १९,४५,००० पौंड आहेत. परंतु ही रकम हाउस आफ कामन्सच्या परवानगी शिवाय मंजूर होत नाहीं.

बडोद्यास एका बाईस तीन मुलें झालीं त्यांत एक मात्र इतर मुलांप्रमाणें होतें. दुसरीं दोन एका ठिकाणीं जुळलेलीं असून त्यांस एक मस्तक, तीन कान व चार पाय असें अवयव होते असें ह्मणतात.

रशियन लोकांनीं मोठी कवाईत करून दाखविण्यास्तव क्रिनिया व बसारेबिया येथें ३,९०,००० शिपाई जमविले आहेत.

सोलापूर जिल्ह्यांत सांगोला तालुक्यांतील कांहीं मजूर शेतांत काम करीत असतां त्यांस एका तांब्याच्या पेटींत पुष्कळ जुने नाणें, दागिनें, रेशमीसाड्या व कांहीं तांब्यांचीं भांडीं अशा जिनसा सांपडल्या. त्यांत असलेल्या नाण्यावरून तो ठेवा फार जुनाट असावा असें दिसतें. परंतु त्यासह असलेलीं वस्त्रें खराब झालीं नाहींत असें म्हणतात.

तारीख १८ रोजीं नागोठणें येथील नदीस अतिवृष्टि मुळें महापूर येऊन गांवाचा बराच भाग पाण्यांत बुडून गेला होता. त्यामुळें सुमारें ३०–४० हजार रुपयांचे नुकसान झालें असें समजतें.

गेल्या बुधवारीं मिरझापूर आगबोटींतून महाराज धुलिपसिंग लंडन शहरांत जाऊन पोहोंचले.

पंजाब युनिव्हरसिटीमधील एक विद्यार्थी मिडल स्कूलची परिक्षा एकवेळ पास झाला असतां दुसऱ्यावेळीं आपलें नांव बदलून पुनः परिक्षेस गेला. दुसऱ्या एका विद्यार्थ्यानें आपण स्वतः परिक्षेस न जातां दुसरा मनुष्य आपलें नांवावर परिक्षा देण्यास पाठविला असे दोन खटले कोर्टासमोर आले आहेत. किती परिक्षेचा हव्यास!

हिंदुस्थान सरकार निजाम सरकारच्या हद्दींतील सर्व किल्ल्याचे नकाशे काढविणार आहेत असें ह्मणतात. सु. प.

फ्रेंच पार्लमेंत सभेनें जो कायदा पास केला आहे त्याबरहुकूम फ्रेंच घराण्यांतील राजपुत्रास फ्रेंच राष्ट्रांत रहाण्याचा अधिकार पोचत नसल्यामुळें या सर्व लोकांस फ्रेंच राष्ट्राचे हद्दपार व्हावें लागलें आहे.

√सन १८८५ सालअखेर एकंदर रेलवेचें १०,९८,९६,२५०, रुपये उत्पन्न झालें. त्या मानानें खर्च ८,८६,३२,९४० रुपये झाला. सर्व खर्च वजा जातां कंपन्यांस ९,१२,६६,३१० रुपये नफा झाला. अबब, ह्याला ह्मणावें बहु भाग्य.

रेलवचे संबधानें जो वार्षिक रिपोर्ट नुकताच छापून प्रसिद्ध झाला आहे त्यावरून ता० ३१ मार्च सनें १८८६ अखेर या देशांत एकंदर रेलवेचा १२,३७६ मैल लांब रस्ता झाला असून ३,७६७ मैल रेलवे तयार होत आहे. या एकंदर रेलवेचे संबधानें व तत्संबंधीं ज्या आगवोटी जातात येतात त्या संबंधानें आजपर्यंत रुपये १,६१,९१,७४० खर्च झाल्याचें कळतें.

येत्या १ तारखे पासून पार्लमेंटच्या सभासदांचे निवडणुकीचें काम चालूं होईल. ग्लाडस्टन साहेब हे लंडन येथून स्काटलंड प्रदेशांत मिडलोथिअन येथें जात असतांना प्रत्येक ठिकाणीं मोठ्या थाटमाटानें त्यांचें आगतस्वागत झाल्याचें समजण्यांत आलें आहे.

दि इंडिअन कौरिअर नांवच्या पत्रावरून समजतें कीं, एका हिंदुस्थानी मुलाला संस्कृत कवितांचा बरोबर उच्चार करितां येईना ह्मणून त्रासानें त्यानें आपली जिव्हा कापून टाकली. त्या मुलाला पकडलें आहे.

मि. स्टडफील्ड यांनीं मूरिश न्यायाच्या कोर्टाचें पुढील प्रमाणें वर्णन केलें आहे. न्यायाधीश पलंगावर पडून साक्षीदारांच्या जबान्या घेत असतो. साक्षिदार पुष्कळ वाचाळता करून मोठ्या आवेशानें डोळे फिरवून व अंगविक्षेप करून साक्ष देत असतो. सरकार तर्फेचा वकील आरोपीस कुत्रा व कुत्र्याचा लेक वगैरे शब्द वापरतो; तसेंच आरोपी वादी व त्याच्या बापास शिव्या देण्यास मागें पुढें पहात नाहीं व न्यायाधीश बैलप्रमाणें डरकून दोघांसही गालिप्रदान करतो. एकंदरींत सर्व कोर्टांत धोटाळा व गोंगाट असतो. कधीं कधीं आरोपी माझा साक्षीदार राहिला असें सांगून पाहण्याशिवाय तसाच कोर्टाबाहेर जातो व साक्षीदारास घेऊन परत येतो असें वर्णन केलें आहे. हें कोर्ट म्हणावें कीं त्यास मदतखाना म्हणावा! ने० ओ०

ठाणें—बिचारा प्राणास मुकला:—

गेल्या रविवारीं एक पार्शी पहाटेस मुंबईस जाणाऱ्या आगगाडीच्या वेळीं स्टेशनावर गेला आणि गाडी चालू होण्याची शीट वाजून गाडी चालू होतांच गाडीच्या शेवटच्या डब्याच्या चाकाखालीं रुळावर पटकन आपली मान घातली इतक्यांत तें चाक त्याच्या मानेवरून निघून गेलें आणि तो मरण पावला. मी आपखुषीनें आत्महत्या केली याचा कोणावर दोष नाहीं असा एक लेख लिहून त्यानें आपल्या हातांत ठेविला होता. हा पारशी अगदीं तरूण असून दररोजचा मुंबईस जाणारा होता व मोठ्या घराण्यांतला होता. आत्महत्येचें कारण अजून बाहेर आलें नाहीं.

तिबेटास जाणारें वकीलमंडळ आपणा बरोबर एक टेलिफोन यंत्र नेणार आहे.

खिवाचे खान हें इतक्यांत युरोपांतील प्रवासास जाणार आहेत. या प्रवासाकरितां रशियन सरकारानें खानास १ लाख रुपये खर्चास दिले आहेत. या प्रवासांत खान हे पारिस, व्हायना, बर्लिन वगैरे कित्येक ठिकाणीं जाणार आहेत पण त्यांच्या प्रवासाच्या या यादींत इंग्लंडचें नांवही नाहीं.

लाहोर येथें आणखीं एका इमारतीचा कांहीं भाग पडला आणि त्या खालीं पांच सहा माणसें जाया झालीं.

ब्रह्मदेशांत एका ब्रम्हीमनुष्यावर चार वर्षांच्या आपल्या एका मुलाचा खून केल्याचा खटला चालू असून त्याची हकीकत गमतीची आहे. मुलगा हट्ट करूं लागला म्हणून त्यास शासन करण्याकरितां बापानें हातांत काठी घेतली पण माराच्या भीतीनें मुलगा पळूं लागला. त्यावरून बापानें मुलाचें डोकें धरलें आणि शेजारचे खांबावर आपटलें व त्यामुळें मुलगा मरण पावला, अशी कज्याची हकीकत आहे. रीतीप्रमाणें बापास कैद करून माजिस्ट्रेटापुढें आणला व त्याची चवकशी सुरू झाली, तेव्हां त्यानें अशी तकार केली कीं माझा तो मुलगा दंगेखोर होता ह्मणून मी त्यास मारिला. राजकुलोत्पन्न व दंगेखोर ब्रम्हीं लोकांस माजिस्ट्रेटाकडून नेहमी देहांत शिक्षा होत असतात व त्यावरून असले दंगेखोर मुलास देहांतशिक्षा करण्याचा अधिकार मलाही आहे असें समजून मी त्यास मारिला. वाहवारे ब्रम्हो!!

अभिनव तरुणी विद्याप्रहसन या पुस्तकांत कित्येक भाग बिभत्स आहेत असें ठरवून मुंबई माजिस्ट्रेटानें त्याबुकाच्या कर्त्यास २०० रुपये दंडकेला व तीं बुकें विकणाऱ्या तिघां दुकानदारांस चाळीस चाळीस रुपये दंड केला आणि छापलेल्या हजार पुस्तकांपैकीं शिलक असलेल्या ४०० बुकांचा नाश करण्याचें ठरविलें. बिभत्स पुस्तक कर्त्यांनीं व बुकसेलर यांनीं आतां डोळे उघडावे तरच धडगत आहे.

हिंदुस्थानच्या राज्यव्यवस्थेबद्दल नेमावयाची सिलेक्ट कमेटी लार्ड चर्चिल यांच्या हरकतीमुळें आजपर्यंत नेमणें राहिली. तरी नेटिवास सिविलसर्विसच्या यादींत घालण्याबद्दल गवरनर जनरल हे तजवीज करतील असें तारीख २१ रोजीं पार्लमेंटांत स्टेटसेक्रेटरी यांनीं सांगितलें.

विलायत व ऐर्लंड यांत फिनियन नांवाचे दंगेखोर लोक निघाले आहेत त्यांनीं ग्लाडस्टनच्या ऐर्लंडच्या संबंधाच्या बिलाच्या बाबतींत नव्या निवडीच्या वेळीं उपयोगीं पडावा म्हणून एक लेख प्रसिद्ध केला असून तो विलायतच्या टाईम्सपत्रांत छापला आहे. त्याचा मतलब असा आहे कीं; मि. ग्लाडस्टन यांनीं पुढें आणिलेलें बील हें एर्लंडास जे पूर्ण स्वातंत्र्य द्यावयाचें त्याचा एक भाग आहे. या कामाच्या बाबतींत आजपर्यंत जे कित्येक लोकाचे वध करण्यांत आले त्याबद्दल या लेखांत आनंद प्रदर्शित केला असून ऐर्लंडच्या हितास जे आडवे येतील त्यांस धमकी दिली आहे असले लेख जर कोणी आमच्या इकडे प्रसिद्ध करील तर त्यांच्यावर बंडाचा चार्ज येऊन त्यास आंदमानमध्यें जावें लागेल! ठा० अ०

☞ हें पत्र आकोला येथें के० वा० खंडेराव बाळाजी फडके यांचें "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छा० प्र० के०